

VESTNIK

Letnik XVII.

Celovec, petek, 22. junij 1962

Štev. 25 (1049)

Objava slovenske gimnazije

Na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu so sprejemni izpiti za šolsko leto 1962/63 v soboto, dne 7. julija 1962, to je prvi dan velikih počitnic. Začetek izpitov ob 8. uri zjutraj.

Prijavite svoje otroke pravočasno, in sicer do 1. julija 1962!

Prijavi je treba priložiti rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva. Pri vodstvu šole, katero otrok sedaj obiskuje, je treba zaprositi za popis učenca. Ta popis (Schülerbeschreibung) pošlje šola neposredno na naslov: **Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.**

Na dan izpita, torej 7. julija, pa mora vsak učenec predložiti spričevalo, katero bo dobil 6. julija 1962 na svoji došodnji šoli; brez tega spričevala ne more nastopiti k izpitu.

Izpit za prvi razred obsega snov četrte šolske stopnje iz slovenščine, nemščine in računstva — pismeno in ustno. Glede ostalih razredov pa dobite podrobna pojasnila vsak dan popoldne v šolski pisarni v Lerchenfeldgasse 22, soba 65 v drugem nadstropju.

Ravnateljstvo

Avstrijski obisk v Sovjetski zvezi

Komaj se bo avstrijska vladna delegacija pod vodstvom kanclerja Gorbacha vrnila s svojega obiska v Franciji, bo sledil uraden obisk avstrijskih državnikov v Sovjetski zvezi. Na povabilo predsednika sovjetske vlade Hruščova bo namreč kancler dr. Gorbach v spremstvu zunanjega ministra dr. Keiskega, državnega sekretarja dr. Steinerja in drugih visokih funkcionarjev v času od 28. junija do 5. julija uradno obiskal Sovjetsko zvezo.

Med svojim bivanjem v Sovjetski zvezi bo avstrijska vladna delegacija poleg razgovorov z vodilnimi sovjetskimi državniki v Moskvi obiskala tudi Leningrad in Irkutsk, kjer si bodo avstrijski gostje ogledali razne znamenitosti in industrijska ter druga gospodarska podjetja. Na sporedu so seveda tudi običajni sprejemi, slavnostna kosila in večerje ter obiski v moskovskem gledališču, univerzi in Kremlju.

O razgovorih med avstrijskimi in sovjetskimi državniki sicer niso bile objavljene nobene podrobnosti, je pa gotovo, da bodo med drugim obravnavali tudi vprašanje odnosov Avstrije do EWG, o katerem so avstrijski predstavniki govorili tudi pri vseh drugih precej pogostih obiskih zadnjega časa.

V Južnoafriški uniji:

„Svoboda in demokracija obsojeni na smrt“

Južnoafriška unija ne velja zaman za klasično državo kolonialističnega nasilja. Izginjajoča manjšina priseljenih belcev si je prisvoila vso oblast in ravna z domačim črnskim prebivalstvom strogo po načelih kolonialistične politike kot z manj vrednimi ljudmi. Politika rasne diskriminacije velja za glavno načelo in se nikjer drugje v svetu ne manifestira tako kruto kot pod režimom Hendrika Verwoerda, ki je od leta 1958 dalje, ko je postal predsednik vlade, neprenehoma stopnjeval nasilje nad domačini, nad katerim se danes zgraža že ves svet in zaradi katerega je bila Južnoafriška unija celo izključena iz britanske skupnosti narodov.

Vendar vse to Verwoerda ni izpametovalo, v svojem nacionalističnem in rasističnem besu je šel še dalje in pred dnevi izsilil poseben zakon, ki ga je demokratični svet obsodil kot »smrtno obsodbo svobode in demokracije«. Na podlagi tega zakona, ki se nedolžno

Konferenca medafriškega političnega odbora v Kairu:

Afrika na poti k popolni in vsestranski enotnosti

Ko je predsednik Združene arabske republike Naser prejšnji teden otvoril konferenco političnega odbora držav, ki so članice tako imenovane casablanske skupine, se je v Kairu začelo posvetovanje, ki nedvomno pomeni važen korak naprej na poti k popolni in vsestranski enotnosti Afrike. Poleg Naserja so se pomembne konference udeležili še maroški kralj Hasan, gvinejski predsednik Sekou Toure, predsednik Malija Modibo Keita, predsednik časne alžirske vlade Ben Jusef Benheda in ganski zunanji minister Ako Adjei v zastopstvu predsednika Nkrumah.

Predsednik Naser je uvodoma nakazal že doslej dosežene uspehe sodelovanja med državami, ki so v Casablanci podpisale afriško ustanovno listino, in poleg ustanovitve skupnih organov gospodarskega, kulturnega, administrativnega in vojaškega značaja posebej opozoril na skupni nastop teh držav na lanskoletni beograjski konferenci izvenblokovskih držav ter njihov pozitivni prispevek na ženevski razorožitveni konferenci. Poudaril pa je, da obstojajo v

Afriki še nevarni in zapleteni problemi, kajti še vedno živi pod nadvlado imperializma 50 milijonov Afričanov, afriško bogastvo še vedno izkoriščajo tujci in še vedno vladajo pojavi rasne diskriminacije in poskusi secesionizma.

O potrebi nadaljnjih prizadevanj za dosego popolne enotnosti Afrike je v posebni izjavi govoril gvinejski predsednik Sekou Toure, ki je opozoril na stvarne elemente afriške enotnosti. Pri tem je ostro obsodil

liste, ki podpirajo tezo o dveh Afrikah — Afriki casablanske skupine in Afriki monrovijske skupine — ter poudaril, da je samo ena Afrika — Afrika, ki se je nedavno in še vedno le delno osvobodila kolonialne nadvlade, ki napenja vse sile, da bi izvajala popolno neodvisnost in okrepila materialne in moralne osnove za svoj nadaljnji neoviran napredek. Sekou Toure je dejal, da je pot do uresničitve tega cilja le v sodelovanju med vsemi državami ne glede na njihove politične in družbene sisteme in v enotni ustanovni listini za vse afriške države.

Med potekom kairske konference so predstavniki udeleženi držav izčrpno proučili mednarodni položaj in posebno obširno obravnavali probleme Afrike. V zaključnem sporočilu izražajo udeleženci zasedanja zadovoljstvo z razvojem mednarodnih dogodkov po beograjski konferenci in sodijo, da je izboljšanje mednarodnega položaja rezultat naporov, ki jih prispeva skupina neblokovskih držav v težnji, da bi odvrnili nevarnost vojne, pripravili vzdušje razumevanja in sloge med nasprotnima blokoma in podprli prizadevanja za osvoboditev vseh narodov.

S posebno radostjo so udeleženci konference pozdravili zmago, ki sta jo dosegla vlada in ljudstvo borbene Alžirije na poti do uresničitve svojih zakonitih pravic — neodvisnosti in svobode — za katere je alžirska ljudstvo plačalo visoko ceno s krvjo svojih sinov. Hkrati pa so poudarili pravico do neodvisnosti in svobode tudi za vse ostale afriške narode, ki so še vedno pod tujim gospodstvom, in priporočili vzpostavitev „afriške solidarnosti“, ki bi zajela vse afriške dežele. Od vseh držav, predvsem od industrializiranih, pa so zahtevali, da odstranijo vse trgovinske pregrade za blago in surovine nezadostno razvitih držav, ker so države, ki proizvajajo surovine, odvisne od prodaje teh proizvodov zaradi tujih deviz, potrebnih za finansiranje njihovega razvoja.

Svetovna javnost pripisuje sklepom kairske konference velik pomen in v političnih krogih splošno menijo, da bodo ti sklepi igrali važno vlogo pri sedanjem razvoju Afrike in boju afriških narodov za popolno neodvisnost, hkrati pa tudi v okviru nadaljnje skupne dejavnosti neodvisnih afriških držav na mednarodnem področju.

V Gani se je začela konferenca

„Svet brez bombe“

Predsednik Gane Nkrumah je včeraj odprl v Akri mednarodno konferenco pod naslovom „Svet brez bombe“, na kateri sodeluje okoli sto povabljenih osebnosti iz vseh predelov sveta. Udeleženci tega zborovanja niso uradni predstavniki vlad oziroma člani nacionalnih delegacij, marveč so bili povabljeni kot ugledni družbeni, znanstveni in politični delavci, znani po svojem prizadevanju, da bi zmanjšali mednarodno napetost in da bi aktivno urejali probleme, ki nastajajo v svetu zaradi jedrskega oboroževanja.

Že na pripravljalnem sestanku, ki je bil letos februarja v Zagrebu, so določili dnevni red konference in poudarili, da ne sklicujejo konference le zato, da bi protestirali proti jedrskemu orožju in oboroževanju sploh, marveč da bi na novo proučili sedanje mednarodne odnose in prispevali k nadaljnji mobilizaciji svetovne javnosti v prizadevanju za odstranitev atomske nevarnosti in ohranitev miru na svetu. Delo konference bo potekalo na plenarnih sejah in v šestih komisijah, katere bodo obravnavale ukrepe, ki naj omilijo mednarodno napetost, in proučevale razorožitveni problem in metode učinkovite kontrole nad razorožitvijo, obširno pa se bodo bavile tudi z gospodarskimi vprašanji sodobnega sveta, kot so lakota, neizobraženost, bolezn, revščina in suženstvo.

Pobudo za to konferenco je dal ganski predsednik Nkrumah sredi preteklega leta, ko je opozoril na nevarnosti jedrskega oboroževanja in poudaril, da se mora svetovno javno mnenje povsem uveljaviti v boju proti

jedrski nevarnosti. Po besedah predsednika pripravljalnega odbora Quaye je pomen konference v tem, da pobude ne bodo izvirele s pozicij hladne vojne, marveč bodo pomembne osebnosti, ki predstavljajo zelo vpliven del svetovnega javnega mnenja, povedale svoje predloge in mnenja o tem, kakšen naj bi bil „svet brez bombe in vojne“.

Široka javnost pripisuje odpravi konferenci v Akri velik pomen, posebno še, ker združuje ugledne osebnosti iz vseh predelov sveta ne glede na blokovsko razdelitev. Konferenca bo trajala do 28. junija in svojih sklepov, kot predvidevajo, ne bo poslala vladam posameznih držav, marveč jih bo naslovila neposredno na narode vsega sveta oziroma na svetovno javnost.

Jugoslovanski parlamentarci v Sovjetski zvezi

Pod vodstvom predsednika Zvezne ljudske skupščine FLR Jugoslavije Stamboliča je dvanajstčlanska delegacija jugoslovanskih parlamentarcev odpotovala v Sovjetsko zvezo, kjer se bo več dni zadržala na uradnem obisku.

Temu obisku tudi na Zahodu pripisujejo važen pomen in poudarjajo, da je izraz pomenovno izboljšanih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Sporočilo o obisku Rankoviča v Italiji:

Sodelovanje ni le v interesu obeh držav

marveč pomeni tudi pomemben prispevek k ohranitvi miru

Kakor smo v našem listu že kratko poročali, je bival podpredsednik Zveznega izvršnega sveta FLR Jugoslavije Aleksander Rankovič na večdnevnom uradnem obisku v Italiji, kjer je bil sprejet pri predsedniku italijanske republike Segniju in je imel razgovore s predsednikom italijanske vlade Fanfanijem ter drugimi italijanskimi državniki. O teh razgovorih je bilo objavljeno uradno poročilo, v katerem je poudarjeno:

Med razgovori, ki so potekali v duhu odkritosti in razumevanja, kakršno že dalj časa označuje odnose med obema državama, je prišlo do široke izmenjave mnenj o mednarodnih problemih v obojestranskem interesu, kakor tudi o italijansko-jugoslovanskih odnosih.

Obe strani sta se sporazumeli o tem, da si je treba vse bolj prizadevati za izboljšanje mednarodnega ozračja, kakor tudi za iskanje rešitev za obstoječe probleme s pogajanji. Prav tako sta proučili nekatere probleme, ki so povezani s procesi ekonomske integracije. Ker je jugoslovanska stran izrazila zaskrbljenost zaradi možnih posledic izvajanja določenih ukrepov Skupnega evropskega trga (EWG) na jugoslovansko gospodarstvo, še posebej pa na jugoslovansko-italijansko izmenjavo, je italijanska stran razložila cilje Skupnega trga in izrazila prepričanje, da od tega jugoslovansko-italijanska izmenjava ne bo trpela škode.

Glede medsebojnih odnosov sta obe strani z zadovoljstvom ugotovili uspešen razvoj in izrazili pripravljenost, da te odnose nadalje razvijata. Sporazumeli sta se, da bosta okrepili napore za pospešitev reševanja vprašanj, ki zanimajo obe strani, v duhu že dosežene soglasnosti. Obe strani sta poudarili, da jugoslovansko-italijansko sodelovanje ni le v nujnem skupnem interesu, temveč pomeni tudi pomemben prispevek k razvoju mednarodnega sodelovanja in k okrepitvi miru.

Podpredsednik Rankovič je med svojim obiskom v Italiji povabil predsednika italijanske vlade in zunanjega ministra na obisk v Jugoslavijo, o katerega datumu se bodo sporazumeli pozneje.

Nerazvite države pod blokovskim pritiskom

Kakor smo že zadnjič na kratko poročali, se gospodarsko zaostale in razvijajoče države pripravljajo na svojo gospodarsko konferenco v Kairu. V Kairu se bodo v kratkem zbrali predstavniki nad 30 držav sveta z namenom, da se pogovorijo o mednarodnem gospodarskem sodelovanju in da koordinirajo svoje zaodržanje proti diskriminacijam s strani razvitih industrijskih držav, zlasti s strani blokovskih združenj. Z napovedjo te konference sta tako politika mednarodnega gospodarskega sodelovanja kakor tudi razvojna pot in stremeljena gospodarsko nerazvitih in razvijajočih se držav postavljeni v ospredje svetovnega zanimanja.

Obe vprašanji sta med seboj povezani. Gre namreč za to, da so dosedanja prizadevanja za odpravo bede in lakote po državah Azije, Afrike, Južne Amerike in Avstralije naletele na vrsto težav in znamenj diskriminacije razvijajočih se držav s strani industrializiranih in razvitih držav z veliko kapitalno močjo. Te težave se že dalj časa kažejo v tozadevnih prizadevanjih OZN, posebej očitno pa prihajajo na dan v gospodarskih odnosih med razvitimi in nerazvitimi državami.

Na poti prizadevanj za premaganje svoje zaostalosti so nerazvite države že pred leti pričele z industrializacijo kot najboljšim sredstvom za premaganje zaostalosti, bede in lakote. Brez industrije namreč nikjer ni mogoče odpraviti splošne zaostalosti, niti ne doseči napredka kmetijstva, ki je potreben za nasičenje vedno večjega števila praznih želodcev. To število se v nerazvitih in razvijajočih se državah letno večja, v nekaterih izmed njih letno kar za 2 do 3,5 %. Zato je razumljivo, da te države stremijo za hitro industrializacijo. Poglavitni cilj njihovih sedanjih prizadevanj namreč še ni dvig življenjske ravni prebivalstva, marveč so prisiljene, da v svoji industrializaciji še vedno tekmujejo z bedo in lakoto, da bi obdržale vsaj sedanjost življenjsko raven svojih ljudstev in da se ta ne bo poslabšala. Čeprav so ta prizadevanja prežeta z veliko dobre volje in čeprav se ponekod razvijajo zelo sistematično, potrebujejo te države še izdatne pomoči s strani OZN, zlasti pa razumevanja razvitih industrijskih držav v carinski in trgovinski politiki.

Tu pa je zadnje čase prišlo do vrste primerov, ki niso v skladu s tovrstnimi deklaracijami OZN in njihovih združenj. Tako so n. pr. v odboru OZN, ki je imel nalogo, da sestavi statut Sklada za kapitalni razvoj, ki naj zlasti pomaga nerazvitim državam pri financiranju njihove kapitalne izgradnje, vodilne zahodne industrijske države ZDA, Velika Britanija in Francija odklonile ustanovitve takega sklada, medtem ko so države Čile, Kanada, Japonska, Nizozemska in Danska, pa tudi Italija v načelu sicer podpirale zamisel sklada, vendar pa istočasno menile, da je spricho drugih skladov nepotreben.

To zadržanje zahodnih držav se zelo ujema z njihovo prakso odnosov do nerazvitih držav. Številne evropske države in ZDA finansirajo s krediti drage tovarne v nerazvitih državah, na domačem trgu pa odklanjajo uvoz cenejšega blaga iz teh držav zaradi domnevne nevarnosti za lastno proizvodnjo. Tako zadržanje razvijajočim se državam nič ne koristi. Njim manjka inozemskih plačilnih sredstev za potrebni uvoz in za odplačilo najetih kreditov. One so v stanju ustvariti ta plačilna sredstva le s pomočjo blagovne izmenjave z razvitimi državami, katerih blago potrebujejo. Ker pa se zahodne države blaga razvijajočih se držav branijo, je plačilna bilanca zunanje trgovine razvijajočih se držav nevarno ogrožena.

Ureditev carinskih in mednarodnih trgovinskih problemov je eno izmed glavnih področij GATT. Vendar tudi ta ustanova doslej teh problemov v primeru razvijajočih se držav ni gledala dovolj resno in ni poduzela primernih ukrepov za pospeševanje izvoza blaga iz razvijajočih se držav v razvite industrijske države. Sicer so bili v okviru GATT v zadnjem času načeti tozadevni razgovori, neposredna pogajanja pa, ki so nujna, so bila odložena najmanj do prihodnjega leta.

Zadržanje Zahoda do razvijajočih se držav ima nedvomno blokovski pritisk za svoje politično ozadje. Že dejstvo, da se je v bistvu izrekel proti ustanovitvi sklada OZN, ki je namenjen pomoči nerazvitim državam, ne da da bi bila ta pomoč vezana na kakršnekoli vojaške, politične, gospodarske ali druge pogoje, to dovolj zgovorno priča. Zahod se noče odpovedati svojemu pojmovanju »pomoči« kot sredstvu za možnost vmešavanja v notranji razvoj držav, ki so pomoči potrebne in ki se je poslužujejo.

U Tantov program „Desetletnega razvoja OZN“

Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN, U Tant, je objavil 160 strani dolgo poročilo o gospodarskem položaju in življenjski ravni prebivalstva Afrike, Azije in Latinske Amerike in o pogojih za odpravo bede in lakote po državah teh celin, ki sodijo med skupino razvijajočih se držav. Poročilo je osnova za „Program desetletnega razvoja OZN“, ki ga morajo po sklepu lanske Generalne skupščine pripraviti organi OZN.

V svojem poročilu U Tant poudarja, da se narodni dohodek v svetu sicer letno poveča za 3,5 %, da se pa dosti hitreje večja v industrijsko razvitih državah kakor pa v gospodarsko razvijajočih se državah, vsled česar se stalno pogloblja prepada med bogatimi in revnimi narodi, med razvitimi in razvijajočimi se državami. V predlogu programa za odpravo tega prepada U Tant zahteva večjo in izdatnejšo pomoč revnim in razvijajočim se državam, kakor so je bile deležne doslej. Preskrbo prebivalstva je treba v teh državah povečati za 4 do 5 %, industrijsko proizvodnjo pa do leta 1970 za najmanj 130 %. Letno je treba v teh državah zgraditi 19 do 24 milijonov stanovanj ter ustanoviti na tisoče šol, otroških ustanov in bolnišnic. Vse to pa bo komaj v stanju zmanjšati število prebivalstva v bedi in revščini na 500 milijonov.

U Tantov program bo že v prihodnjem mesecu obravnaval ekonomsko socialni svet OZN v Ženevi, jeseni pa pride na 17. zasedanje Generalne skupščine OZN. V zvezi s tem programom pa se U Tant bavi tudi z načrtom reorganizacije ekonomskega odbora OZN.

Kaj obeta lesno gospodarstvo v malem in velikem?

Ko ocenjujemo zaloge lesa po koroških gozdovih, potem že ob kratkem pogledu širno dežele spoznamo, kar trdijo tudi statističarji in organi gozdnih inšpekcij: poseke po našem gozdnatem svetu se večajo, zaloge lesa pa se krčijo. Ob takih ugotovitvah v našem ožjem svetu in ob večkratnem govorenju o nevarnosti lesnega dumpinga je pač zanimivo in tudi potrebno, da malo pogledamo v širni svet, kako je tam z lesom, z njegovo potrošnjo in njegovimi zalogami. To je važno toliko bolj, ker je tudi v svetovnem merilu za premogom les surovina številka 2.

Maksimalno možno letno svetovno proizvodnjo lesa cenijo pristojni krogi na 7 milijard kubičnih metrov. Do take proizvodnje lesa v svetu v prihodnjih desetletjih ne bo moglo priti, ker ne bo mogoče ustvariti za to potrebnih komunikacij. Zelo verjetno je, da se v prihodnjih desetletjih posek lesa v svetu ne bo premaknil dosti preko sedanjih 1,7 milijarde kubičnih metrov, ki jih v svetu posekajo. Dve tretjini tega lesa zrežejo v deske in stavbeni les, ena tretjina pa je potrebna za zadostitev potreb industrije papirja, celuloze in lesenitnih plošč.

Največ lesa posekamo na severni polobli sveta, in sicer 65 %. V tropskih gozdovih, ki so na svetovni površini gozda udeleženi za 42 %, posekajo komaj 25 % lesa v svetu. Največji potrošnik lesa je Severna Amerika 2,2 m³ na osebo. Njej sledita Avstralija in Nova Zelandija z 1,6 m³ lesa na osebo. Manj kot

kubični meter na osebo in leto potrošijo lesa v Evropi, Južni Ameriki, Aziji in Afriki. V Aziji n. pr. znaša ta potrošnja komaj eno petino kubičnega metra na osebo in leto.

V Zahodni Evropi znaša letni posek lesa 230 milijonov kubičnih metrov ali 14 % svetovnega poseka. Letna potrošnja lesa v Zahodni Evropi pa znaša 240 milijonov kubičnih metrov, kar pomeni, da je Zahodna Evropa že danes odvisna od uvoza lesa iz evropskega vzhoda ali pa drugih celin sveta. V prihodnjih 12 letih pa računajo, da bo potrošnja lesa v Zahodni Evropi narasla za 30 do 50 milijonov kubičnih metrov. Čeprav računajo, da bo v istem času priraslo več lesa, kakor ga prirašča sedaj, sodijo, da se bo primanjkljaj na lesu v Zahodni Evropi do leta 1975 dvignil na 40 do 50 milijonov kubičnih metrov.

Tako sodijo o razvoju lesnega gospodarstva na zahodu Evrope znanstveniki, ki to vprašanje raziskujejo. Težko je tukaj dognati kolikor toliko zanesljive številke, vendar eno gotovo drži: Z množenjem števila prebivalstva se potrošnja lesa v svetu ravno tako večja, kakor s prizadevanjem za dvig življenjske ravni po tako imenovanih razvijajočih se državah Azije, Afrike in Južne Amerike. To pa pomeni, da bo les v bodoče v evropskem in v svetovnem gospodarstvu igral najmanj isto, če ne večjo vlogo, kakor jo je igral doslej. Skrb za dober prirastek v gozdu se bo torej v bodoče še bolj splačala, kakor se je splačala doslej.

Avstrijski gospodarski drobiž

● Zdravstveno stanje kmečke mladine je slabše kot ono ostale mladine v naši državi. To kažejo ugotovitve zdravniških pregledov ob priložnosti vojaškega novačenja v letu 1960. Medtem ko se je odstotek preiskanih, ki so bili spoznani za vojaško službo polno sposobni, vrtil med 47,54 in 78,74 %, se je ta odstotek pri kmečkih fantih gibal med 46,42 in 75,92 % pri kmetijskih in gozdnih delavcih pa med 34,37 in 73,68.

Največja je razlika v zdravstvenem stanju mladine na Salzburškem. Leta 1960 je bilo tam za vojaško službo polnosposobnih 61,61 % novačenih, pri kmečkih fantih je ta odstotek znašal komaj 47,77 %, pri kmetijskih in gozdnih delavcih pa celo komaj 43,27 %. Na Koroškem je bilo razmerje naslednje: od skupnega števila novačenih je bilo polnosposobnih 72,26 %, od kmečkih fantov 60,14 %, od kmetijskih in gozdnih delavcev pa 63,15 %. Najbolj porazno je

zdravstveno stanje med mladino v Vorarlbergu, ki ima v vseh treh primerjavah najnižji zgoraj navedeni odstotek polnosposobnih fantov.

● Akademijo za turizem v Salzburgu je pred kratkim ustanovil kuratorij družstva za hotelske strokovne šole. Ta višja šola bo trajala 3 leta in bo nadaljevanje ali višja stopnja dvoletne hotelske strokovne šole. Ker bo šola zaključevala z maturo, bo istočasno predstavljala pot do predvidene Visoke šole za turizem. Tako hotelska strokovna šola kakor tudi akademija za turizem pričneta s poukom 1. oktobra in zaključita 30. aprila.

Akademija za turizem je privatna šola s pravico javnosti, ki jo nadzoruje prosvetno ministrstvo. Njen namen je vzgoja in šolanje višjih kadrov turizma, ki lahko samostojno vodijo gostinska, turistična, zdraviliška in polovalna podjetja.

● Koroški zimski turizem 1961/62 je s 364.727 nočitvami zabeležil porast nočitev za 8,3 %. Pičla polovica nočitev je odpadla na inozemce. Število njihovih nočitev se je povečalo za 23 %, število nočitev domačih turistov pa je nazadovalo za 3 %. Med inozemci so bili na nočitvah s 75 % udeleženi zahodni Nemci. Število njihovih nočitev je naraslo za 36 %. Rahlo je naraslo tudi število nočitev švedskih, belgijskih in holandskih turistov, medtem ko je ono italijanskih, francoskih, angleških in ameriških turistov padlo.

POŠIROKEM SVETU

BONN. — Zahodna Nemčija bo izplačala Italiji 40 milijonov mark kot odškodnino za njene ferjatve iz druge svetovne vojne. Znesek bo izplačan v dveh obrokih. Po sporazumu bodo s tem likvidirane vse ferjatve italijanskih državljanov in države iz obdobja med letom 1939 in 1945. Ni pa še dosežen sporazum o odškodninah italijanskim vojnim ujetnikom in delavcem, ki so jih odpeljali v Nemčijo po letu 1943.

MADRID. — V Španiji se nadaljuje aretacije in nasilne deportacije priseljencev in zlasti voditeljev demokratskih gibanj, ki so v opoziciji proti režimu Franca. „Demokratska“ španska vlada je določila Kanarske otoke za prisilno bivalično sedanemu režimu neprijetnih osebnosti in je bilo tja deportiranih že veliko število španskih demokratov. Posebno ostre represalije izvajajo španske oblasti proti pripadnikom „Fronte narodne osvoboditve“, v Barceloni pa je vojsko sodišče obsodilo na večletni zapor skupino študentov, češ da „so povzročali nerade, širili ilegalno propagando in žalili čefa države“.

LONDON. — Vadj britanske delegacije na ženevski razorožitveni konferenci, katera je bila prekinjena za mesec dni, je ob prihodu v London izjavil, da dosedanj potek konference nikakor ni bil brez uspeha, marveč so se izkristalizirale razlike v glediščih Vzhoda in Zahoda o razorožitvi. Britanski predstavnik je izrazil mnenje, da bo enomesečna prekinitev ženevske konference omogočila delegacijam, da se bodo posvetovale s svojimi vladami, o katerih vprašanjih je mogoče doseči kompromis.

NEW YORK. — Kakor znano, je Organizacija združenih narodov pred kratkim razpisala posojilo v višini 200 milijonov dolarjev, da bi tako sanirala svoj težki finančni položaj. Vendar to posojilo ni naletele na primerno razumevanje med članicami OZN in se vpisovanje zelo počasi razvija. Doslej je šele 39 držav vpisalo skupno kakih 66 milijonov dolarjev, kar je še vedno komaj tretjina razpisanega posojila. Pristojni funkcionarji svetovne organizacije so zato precej vznemirjeni, zlasti pa jim povzročajo skrbi zadržanje Amerike, ki je sicer napovedala, da bo vpisala posojilo v višini 100 milijonov, vendar doslej svoje obljube ni izpolnila, čeprav je ameriški senat že aprila izglasoval tozadevno pooblastilo.

DUNAJ. — V dneh od 24. 27. junija bo kancler dr. Gorbach v spremstvu zunanjega ministra dr. Kreiskega in državnega sekretarja dr. Steinerja ter drugih visokih funkcionarjev uradno obiskal Francijo. Za prvi dan obiska so predvideni razgovori s predsednikom francoske vlade Pompidouom in francoskim zunanjim ministrom Couve de Murvillem. Naslednjega dne bodo avstrijski politiki sprejeti pri francoskem predsedniku de Gaulleu. Zadnji dan bivanja v Franciji pa je predviden za sestanek avstrijskih državnikov s francoskimi poslanci in senatorji, ki se posebno zanimajo za Avstrijo.

GRAZ. — Prejtno soboto je prispela v Graz veččlanska delegacija novinarjev iz Slovenije in Hrvaške. Med svojim osredmavnim bivanjem na štajerskem so si slovenski in hrvaški novinarji ogledali nekatera industrijska podjetja ter kulturne in prosvetne ustanove. Obiskali pa so tudi razstavo sodobne jugoslovanske umetnosti, ki je bila pred nedavnim odprta v Grazu.

BEOGRAD. — Jugoslovanski književniki Anton Ingolič, Mirko Božić, Dimitar Solev in Dragan Jeremić se trenutno mudijo na 15-dnevnom obisku v Sovjetski zvezi, kjer so gostje sovjetskih književnikov.

NEW YORK. — Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov U Tant je izjavil, da se bo 16. in 17. julija v Parizu razgovarjal s francoskim predsednikom de Gaulleom.

ZENEVA. — Norveška vlada je obvestila visokega komisarja OZN za begunce Felixa Schneiderja, da bo poleg 700.000 kron, ki jih je že dodelila v okviru regularnega programa visokega komisarja, prispevala še nadaljnjih 100.000 kron v sklad aližirskih beguncev.

BAGDAD. — Predsednik Iraka Kasem je v govoru na bagdadski univerzi izjavil, da bodo v kratkem odpravili mejo med Irakom in Sirijo. Dejal je: „Irakška zastava se bo vira v Iraku, sirska pa v Siriji, toda meje med Sirijo in Irakom ne bo več, ker smo eno ljudstvo in ena dežela.“

SALISBURY. Predsednik južnorodniške vlade Roy Welensky se je izrekel proti sklepu OZN, da sprejme na dnevni red vprašanje Južne Rodozije. Rekel je, da je to „rovarjenje“ proti Južni Rodoziji.

NEW YORK. — Proti nameravam ameriškim atomskim poskusom v vseirju se je izrekel tudi skupina 700 znanstvenikov, ki so se pred kratkim udeležili kongresa o nadaljnjem obstoju človeštva. Znanstveniki so naslovili zahtevo na ameriškega predsednika Kennedyja, naj odpove nameravane poskuse, ker bi le-ti pomenili velika nevarnost za človeštvo. V tej postanki je tudi rečeno, da niti najbolj znani znanstveniki vsega sveta ne morejo vnaprej povedati, kakšne posledice bi prej ali slej imeli atomski poskusi v vseirju.

RIM. — Italijanska vlada je kljub velikemu nasprotovanju zlasti v vrstah vladne kričansko-demokratske stranke sprejela sklep o podržavljenju elektro gospodarstva. S tem je ugodila eni glavnih zahtev Nennijevih socialistov, ki so za svojo parlamentarno podporo sedanje vlade postavili določene pogoje. Pričakujejo, da bo parlamentarna razprava o tem sklepu trajala več mesecev in ni izključeno, da se bo del poslancev vladnih strank izrekel proti tozadevnemu zakonu.

FRANKFURT. — Pred poročnim sodiščem v Frankfurtu se je začela obravnava proti bivšemu sodelavcu Adolfa Eichmanna vladnemu svetniku Hunscheju, kateri je obtožen skrivde na umoru 1200 madžarskih Židov. (Pa kljub temu pravilo, da v Zahodni Nemčiji ni več obremenjenih nacistov!)

Tudi drugi so našega mnenja

Ko smo pred nedavnim poročali o letošnjem deželnem mladinskem petju v Celovcu, smo v našem listu tudi povedali, da je v tem okviru, ko so nastopali najboljši šolski zbori iz vseh predelov Koroške, posebno ugajala slovenska pesem, ki sta jo pela zbor slovenske gimnazije. To so takrat priznali tudi nepristranski nemško govoreči poslušalci in smo zato upravičeno izrazili začudenje, da med petimi zbori, ki jih je posebna žirija izbrala za sodelovanje pri tekmovalju v državnem merilu, ni bil noben slovenski zbor. Tako smo takrat zaključili naše poročilo: »Pač pa je med »izbranimi« zbor Kärntner Landsmannschaft, čeprav pri njem ne gre za izrazito šolski zbor, dočim so v ostalem sodelovalne na preditvi samo šolske skupine. Izgleda, da na Koroškem tudi v takih stvarih odločajo »posebni ozirji!«

Da to ni bilo le naše mnenje, vidimo iz dopisov, ki so jih čitatelji v tej zvezi naslovili na koroško dnevnik »Die Neue Zeit« in »Volkszeitung«. Oba dopisa ponatiskujemo tukaj v originalnem nemškem besedilu.

»Die Neue Zeit« je v številki z dne 7. junija objavila naslednji dopis:

Kritik an einer Jury

Mit grossem Interesse las ich Ihren Bericht über das Landesjugendsingen 1962. Sie hatten geschrieben, dass sich unter den ausgesprochen klangvollen Chören auch der Männerchor des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen befand. Die Jury aber war anderer Meinung, da sie ihn ja nur mit „gut“ beurteilte. Ich möchte daher die Jury fragen, ob wohl alle Chöre, die ein „Sehr gut“ bekamen, besser sangen als der Männerchor der Slowenen! Oder beurteilte sie sein Können aus einer anderen Perspektive! War es ihr unangenehm, Kärnten in Graz auch durch einen slowenischen Chor vertreten zu lassen! Doch wie es auch sein mag, die Slowenen werden sich auch dadurch nicht einschüchtern lassen, sie haben schon einige Jahre gesungen und werden auch weiterhin singen.

W. P.

Dopis, objavljen v »Volkszeitung« z dne 16. junija, pa se glasi:

Das Landesjugendsingen

Am 30. Mai berichtete die „Volkszeitung“ von dem Landesjugendsingen. Ich war selbst auch bei dieser Veranstaltung anwesend und war sehr enttäuscht, dass das Bundesrealgymnasium und Gymnasium für Slowenen nicht unter die fünf besten Chöre kam, obwohl ihr Gesang dem Publikum am besten gefiel.

Ich kann es noch heute nicht verstehen, wieso die LBA (Urteilssitzung — op. ured.), obwohl sie weniger Pluspunkte beizahlt als der gemischte Chor der Slowenen, von der Jury bevorzugt wurde.

Ihre Zeitung hat daran Anstoss genommen, dass die Slowenen mit einem „grossen Gefolge“ erschienen. Aber es scheint mir ehrenvoller, mit einem „grossen Gefolge“ als mit „30 jähriger Jugend“ beim Jugendsingen zu erscheinen. (Bis zu 25 Jahren war es erlaubt, ich kann von zwei Sängern der Landsmannschaft, die über 30 Jahre alt sind, die Namen und die Geburtsdaten angeben, falls Sie es wünschen.)

Ich verlange keine Begünstigung der Slowenen, sondern nur eine objektive Beurteilung durch die Jury.

M. S.

Mislino, da sta dopisa dovolj zgovorna in ne potrebujeta nobenega komentarja. Vsekakor pa nas veseli, da tudi drugi vidijo in priznajo, kako daleč sega na Koroškem neslavni strup nacionalizma in šovinizma!

Nova knjiga o lepotah koroške dežele:

„Koroška na mnogih poteh“

najlepše darilo pesniku Herbertu Strutzu za šestdesetletnico

Herbert Strutz, eden najbolj znanih sodobnih pesnikov in pisateljev Koroške, je pred nedavnim obhajal svoj šestdesetletni življenjski jubilej. Ob tej priložnosti je bil deležen številnih čestitk, celovška mestna občina pa je priredila posebno slavnost, v kateri okviru so počastili 60-letnika Herberta Strutza in hkrati 70-letnico koroške pisateljice Marie Steurer. Oba slavljena, ki sta zbranim občinstvu brala iz svojih del, sta prejela tudi lepa darila. Najlepše darilo, ki ga je ob svoji šestdesetletnici dobil Herbert Strutz, pa mu je vsekakor poklonila celovška založba Carinthia, ko je prav za ta dan izdala njegovo najnovejšo knjigo pod naslovom „Koroška na mnogih poteh“ (Kärnten auf vielen Wegen).

Pesnik in pisatelj Herbert Strutz je bil rojen 6. junija 1902 v Celovcu, je pa precej svojega življenja prebil na Dunaju. Vendar je ostal neločljivo povezan s svojo ožjo koroško domovino, kateri je posvetil celo vrsto svojih najlepših knjig, ki jih je doslej izdal skupno že 22. Njegovo literarno delo je mnogostransko in obsega romane, povesti, ološke in mladinske spise, pesniške zbirke ter predvsem domovinske knjige, v katerih opisuje pokrajine in kraje, njihovo zgodovino, prirodne lepote in ljudi. Za to obširno delo je prejel že več nagrad, tako leta 1934 nagrado dunajske univerze, leta 1935 avstrijsko tujskoprometno nagrado, leta 1939 pesniško nagrado revije „Die Dame“, leta 1940 koroško pesniško nagrado in leta 1959 Körnerjevo nagrado.

Njegova najnovejša knjiga — „Koroška na mnogih poteh“ — se uspešno uvršča v bogato zbirko koroških domovinskih publikacij. Že njen podnaslov pove, da je nastala na podlagi »izletov, potovanj in opazovanj«, saj je njenega avtorja vodila pot že nešteto krat po posameznih predelih Koroške. Knjiga je obširno opisovanje dolin, mest in vasi, njihovih prirodnih lepot ter zgodovinskih in kulturnih značilnosti, bi pa kljub temu ostala le suhoparno naštevanje

podatkov, če ji ne bi bil vdihnil življenje pesnik, ki je ob vsakem koraku z umetniškim darom prisluhnil govoric narava in zajel vase njene čudovite prelesti, da jih je potem opisal v umetniško izoblikovani besedi. Tako pa je Strutzova knjiga živa povest koroške dežele, njene pestre zgodovine in njenega naravnega bogastva, s katerim je Koroška priklenila nase tudi številne znane umetnike evropskega slovesa. Pri tem ni naključje, da se Strutz večkrat povrača k Perkonigu in Polleju, saj sta prav ta dva s svojimi spisi o Koroški postavila koroški domovini neminljive spomenike. In priznati je treba, da Herbert Strutz v razliko od raznih avtorjev knjig o Koroški nikakor ne zamoči, da živita na tej zemlji že dolga stoletja dva naroda, čeprav je v opisovanju lega dejstva morda le nekoliko preveč skop.

Vsekakor pa bo Strutzova „Koroška na mnogih poteh“ posebno dobrodošla številnim tujcem, ki prihajajo v našo domovino, kajti v besedi in sliki jih bo vodila po de-

„Ljubljanski festival“: Pot, dolga deset let

Kakor smo v našem listu že podrobno poročali, bo v dne 1. do 9. julija v ljubljanskih Križankah X. ljubljanski festival, prirejen kot II. revija jugoslovanskega baleta. Glede posameznih uprizoritev opozarjamo na našo tozadevno objavo v številki z dne 1. junija.

Ob desetletnem jubileju tega festivala pa je vsekakor zanimivo pogledati tudi nazaj na dosedanje prireditve, ki jih strokovnjaki delijo na nestilni festivalski program (za dobo 1953-59) in na stilni festivalski program (1960 do 1962). V prvem obdobju je bilo na sporedu 20 dramskih, 30 opernih, 20 baletnih, 41 koncertnih in 22 folklornih prireditev ter 21 razstav, skupno 154 festivalnih izvedb. Pri tem je sodelovalo 108 umetniških in folklornih ansamblov, 12.269 sodelujočih oseb; obiskovalcev pa je bilo 243.149. V zadnjih dveh letih pa je bilo skupno 23 prireditev ob sodelovanju 22 ansamblov in 2628 sodelujočih oseb, medtem ko so obiskovalcev našeli 21.851.

želi, katere privlačnosti so opisovali in opeli že mnogi umetniki.

Kakor smo že uvodoma povedali, je knjiga izšla pri celovški založbi Carinthia, katere tiskarna je poskrbela za lep tisk in bogato opremo. 332 strani obsegajoča knjiga je vezana v platno, opremljena je z večbarvnim številnim ovitkom ter s 60 slikami raznih krajev in znamenitosti Koroške ter stane 117 šilingov.

Danes in jutri v Celovcu:

II. festival folklore ob Vrbskem jezeru

„Le kdor zna spoštovati kulturo drugih narodov, bo cenil tudi kulturo svojega lastnega naroda,“ je dejal na torkovi fiskovni konferenci intendant celovškega radia Goritschnig, ko je govoril o pomenu in vlogi „Festivala folklorne ob Vrbskem jezeru“, ki ga avstrijski radio v sodelovanju z deželo Koroško in mestom Celovcem letos prireja že drugič. S tem je tudi povedal, da take prireditve lahko bistveno prispevajo k sporazumevanju med narodi, in v teh prizadevanjih ima važno nalogo zlasti radio, kateri lahko čez vse državne meje združuje narode v medsebojnem spoštovanju in prijateljskem sožitju.

Letošnji II. festival folklorne ob Vrbskem jezeru bo iz tehničnih razlogov razdeljen na dva dela: danes, petek, zvečer ob 20. uri bo prireditev v Veliki dvorani Doma glasbe, ki bo obsegala bolj resni del sporeda, jutri, sobota, prav tako ob 20. uri pa bo prireditev v Mestni hali, kjer bodo prišli do veljave vesela pesem, ljudska glasba in narodni plesi.

Sodelovalce bodo skupine iz petih držav, namreč poleg Avstrije še iz Italije, Jugoslavije, Madžarske in Švice. Italijo bo zastopal znani ansambel narodnih pesmi „Canterini di Imola“; iz Jugoslavije prideta ansambel narodnih pesmi in plesov iz Sarajeva, ki spada med najboljšje foverstne skupine Jugoslavije, ter ansambel Boris Kovčič s pevčema Stanko Goršek in Danilom Čadežem iz Ljubljane (ki je sodeloval tudi na letošnjem Slovenskem plesu v Celovcu); Madžarska pošlje svoj mednarodno znani narodni ansambel „Bela Bartok“ z več kot sto člani; iz Švice bosta sodelovala harmonikaški kvartet „Alpengruss“ iz Frutigena in jodlarska skupina družine Zihmann iz Schüpfheima, ki je najstarejša jodlarska skupina Švice; Avstrija pa bo letos zastopana z izključno koroškimi skupinami, namreč pevskim krožkom „Porcia“ iz Spittala ob Dravi, ljudsko godbo „Birbaum“ iz Leške doline, ljudsko godbo „Wolfsberger Musikanten“, ansambel narodnih plesov „Edelweiss“ iz Celovca ter — kot domača novost letošnjega festivala — pevskima zboroma Slovenske prosvetne zveze: moškim zborom „Prežihov Voranc“ pod vodstvom Foltija Hartmanna in mešanim zborom „France Pasterk-Lenart“ pod vodstvom Vladimira Prušnika.

Vstopnice za obe prireditvi so na razpolago pri vseh potovalnih uradih in pri večini blagajni.

Stara legenda pomagala odkriti lepote pod zemeljskega sveta:

V Črni gori so odkrili podzemsko jamo

katera po lepoti nič ne zaostaja za svetovno znano jamo v Postojni

Prastara legenda je pred kratkim jugoslovanskim speleologom omogočila presenetljivo odkritje. Kakih deset kilometrov od Peči pri izviru Belega Drima, blizu planine Zljeb, se je namreč tako imenovana Radavačka (pečina) odkrila v neznanu lepoti. Gre za podzemsko jamo, katere lepota je po mnenju nekaterih še večja od one, ki po njej slovi po vsem svetu znana Postojnska jama.

V tem pa, kar je bilo odkrito, je stara legenda nekako našla svoje potrdilo. Pred mnogimi desetletji je nad podzemskimi labirinti omenjene jame tekla meja med Črno goro in Turčijo. Vojske so se spopadale, turški konjeniki so vdirali v črnogorske vasi, lovili moške in žene, otroke, stare in bolnike pa pobijali. Za mnoge od teh je bila edina rešitev jama, ki je imela, kot pravi legenda, dve odprtini: v smeri črnogorske in turške vojske.

Skozi odprtino na turški strani so bežali črnogorski begunci ter izginjali v temnih labirintih jame. In turškim vezirjem je za vselej ostala nepojasnjena zagonetka, kam so izginjali njihovi sužnji.

Tako pripoveduje legenda. Da pa v tem primeru ne gre za golo fantazijo, se pravi, da je v legendi tudi marsikaj resničnega, potrjujejo naj-

novejša odkritja. Prvi podatki oziroma ugotovitve v zvezi s temi odkritji so govorili, da podzemski hodniki jame merijo najmanj deset kilometrov in da je polna krasnih kapnikov. Zaradi tega je Turistična zveza Kosova in Metohije organizirala odpravo, da bi jama natančneje raziskala.

Pot, ki pelje vanjo, je zelo nevarna, je dejal član odprave, ki se je spustil okrog 150 metrov globoko. Ker pa po navadi pri jamarjih strast za neznanim prevlada strah, pozabijo na vse nevarnosti in mislijo samo na to, kar bodo odkrili novega in neznanege. Tako se je nekoga dne skupina 14 jamarjev napotila proti Radavački jami, z namenom, da bi čim globlje prodrli vanjo. Bili so najodobnejše opremljeni, njihov namen pa je bil, da bi jamo ne samo kar se da temeljito raziskali, marveč

da bi našli tudi njen izhod, o katerem govori legenda.

Po prvem dnevu naporenega prebijanja skozi temne in vlažne podzemске rove, ki so mestoma postajali tudi zelo tesni, je odprava prišla do prostrane kamnite dvorane. Od tu je vodilo v različne smeri več rofov, tako da jamarji niso vedeli, po katerem naj napredujejo dalje. Nato so izbrali onega, o katerem so menili, da jih bo najbolj gotovo pripeljal do središča jame. Kmalu so se znašli na razsežnem kamnitem platu, ki se je stopničasto dvigal kvilsku. Po njem so bila raztresena ter se svetilkala majhna jezera.

Člani odprave so se vzpenjali dalje, dokler jim ni zaprla poti velikanska zavesa stalagmitov in stalaktitov. Naprej ni bilo mogoče. Za to zaveso, so si mislili raziskovalci, se nahajajo še nadaljnje tajne. Vrnili so se v že omenjeno glavno dvorano, kjer so odločili, da bo trojica nadaljevala pot po drugem rovu, ki bi po njihovih računih moral peljati na površje.

Od nekod je bilo slišati šumenje vode. Skušali so ugotoviti, od kod prihaja šumenje, ki ga je bilo zdaj bolj, zdaj manj jasno slišati.

Drugega dne se je del odprave iz glavne dvorane po nekem dobesedno navpičnem rovu spustil proti sre-

dišču jame. Po tridesetih metrih so naleteli na veliko jezero. Medtem so ostale skupine raziskovale druge rove. Iz glavne dvorane vodijo proti odkritemu jezeru še štiri rovi. Člani odprave so izmerili njihovo globino: okrog 40 metrov.

Istega dne so bila v jami odkrita še tri jezera, razvrščena v višini hodnikov, ki vodijo iz velike dvorane. Zatem pa še lepote, ki so preslele vsa pričakovanja in bile nekakšna nagrada za vlozene napore. Odkrite so bile tudi neštete druge manjše dvorane, tako pravilčno krasne, kot bi človek nikoli niti pomisliti ne mogel. Vseposvod, kamor koli se ozreš, se ti nudi kot za pašo očem obilje kamnitega podzemskega okrasja, stalaktiti in stalagmiti vseh mogočih oblik, kristalno svetlikajoče se apneniške preproge, zaves, stebrišča.

Radavačka pečina je pravcati labirint rofov, a njeni prebivalci so netopirji, posebne vrste kobilic, muhe. Tu je najti tudi številne okamenine iz ledene dobe, čeljust, ki je pripadala davnemu človeku, ali pa morda opici, kar bodo ugotovili kasneje strokovnjaki.

Odprava je opravila v resnici naravnost čudežno delo, zakaj vsaki meter jame je bilo treba posebej raziskati. Pri tem so naleteli tudi na

203 m dolg hodnik, ki je na koncu tudi pregrajen z zaveso stalaktitov in stalagmitov. Še prav posebno pa so se vsi udeleženci odprave trudili, da bi odkrili izhodno odprtino, o kateri govori legenda. Toda glede tega legenda to pot ni našla potrdila, zakaj na nasprotni strani planine Zljeb obstajajo stare stene, v katerih se brčkone po mnenju znanstvenikov nikoli ni mogla ustvariti kaka odprtina. Zato pa so vsa ostala odkritja naravnost fantastično lepa in presenetljiva. Najzanimivejše z znanstvenega stališča so nedvomno najrazličnejše živalske in — morda — tudi človeške kosti, pa še dviganje in upadanje vode v jezerih, nekakšna plima in oseka. Raziskovalci so opazili, da se je raven največjega jezera drugi dan po odkritju znižala za cela dva metra, medtem ko se nivo Drima, ki deloma teče iz omenjenega jezera, nikakor ni zmanjšal. Strokovnjaki domnevajo, da ima jezero dva odtočna kanala, od katerih eden služi kot regulator za odvajanje viška vode.

Raziskovanja niso še povsem končana, to delo bodo opravile še nekatere druge odprave. Strokovnjaki pa se že ukvarjajo z načrti, kako bi jamo spremenili v eno najbolj zanimivih turističnih privlačnosti.

Dosedanje vreme nam obeta hudo zimo

Brez zamere, drage bralke in cenjeni bralci, kar ste ravnokar brali, ni šala niti ne domišljija, temveč bo marsikje postalo grenka resnica. Čim manj ste travnike, deteljišča in deteljno travno mešanico gnojili in čim manj posvečate pozornosti silaži in setvi strniščnih krmnih rastlin, tem grenkeje boste občutili resnico, da bo letošnji slabi in izredno mrzli vigredi sledila huda zima.

Mislimo, da smo po tem vvodu že vsi na jasnem, kam z napovedjo hude zime merimo. Huda zima s stradanjem preti naši goveji živini in to ne le zaradi tega, ker je vigredni mraz pričetek košnje zavlekel za dobre 3 tedne, temveč zlasti zato, ker je poleg tega ruša travnikov ter deteljišč in lucernišč zelo razredčena in ker je zadnji mraz večinoma uničil tudi vzniklo silokoruzo. Pozna košnja in razredčena ruša na travnatem svetu moreta dati le pozno in redko drugo košnjo ter še redkejšo eventualno tretjo.

Letos bo torej malo sena, odstotek beljakovin in rudnin v njej pa bo zelo nizek. Nič drugače ne bo s škrobnimi enotami, ki jih za zimo v glavnem dobavlja silokoruzo. V kolikor silokoruzo ni uničil zadnji mraz, je v rasti in razvoju zastala za več kot 3 tedne. Do septembra, ko jo bo treba zaradi preteče slane pričetni spravljati, storži ne bodo dozoreli v mlečno zrelost. Zaključek te verižne reakcije, ki jo je sprožilo letošnje vremensko zlo, bo nazadujoč izkupiček za mleko in meso v prihodnji zimi in pomladi, ko bo treba zaradi pomanjkanja kreme omejiti število goveje črede ali pa poskati druge virov kreme za njeno nasičenje.

Dosedanje vreme obeta hudo zimo, če ne bomo proti njej ukrenili vse, kar se ukreniti moremo, da bodo parne na zimo temne, silosi pa polni. Za dosego temnih parn in polnih

Kmetje in kmečka mladina!

V nedeljo, dne 24. junija

KMETIJSKI POUČNI IZLET Slovenske kmečke zveze

v Podravlje na kmetijsko šolo in v Žužalče k Ovniču.

Zbimo mesto ob 9. uri zjutraj na kmetijski šoli v Podravljah.

silosov je potrebno in neodložljivo, da poduzame vsak kmetovalec v prihodnjih tednih najmanj naslednje ukrepe:

● V kolikor še niso, je treba pokositi vse travnike ter spraviti travo na sušila k sušenju. Najboljša sušila so žični poljski kozolci.

● Takoj po košnji je treba razen deteljišč in lucernišč vse travnike pognojiti s 100 do 150 kg nitramoncala po hektarju površine. Isto količino nitramoncala potrebujejo tudi silokoruzo in krompir, ki sta v rasti zastala, če ju slana ni prebudo poškodovala. Kjer pa je silokoruzo prebudo poškodovana, jo je teba saditi na novo, in sicer take sorte, ki hitro rastejo.

● Kjer je žito zelo redko in zapleveljeno, ga pokosimo in posušimo. Strnišče takoj preorjimo ter pognojimo s 500 kg superfosfata in 250 kg kalijeve soli. Zasejmo pa ga takoj s primernimi krmnimi mešanicami za sušenje ali pa za siliranje. Izbira je sedaj zelo bogata. Primeren nasvet pa bo lahko dal vsak absolvent kmetijske šole.

● Takoj po četvi preostalega žita preorjimo vsa strnišča in jih osejmo s strniščnimi krmnimi rastlinami, pri čemer ne pozabimo na lihoogrščico in na Sileto, ki zaradi svoje odpornosti proti mrazu dajeta zaželjeno zeleno krmno tudi še v decembru, vse dotlej, dokler ne zapade sneg. Ne pozabimo pa tudi na krmne mešanice za zgodnjo vigredno zeleno krmno, zlasti ne na ogrščico in na grašljanko. Tudi pri strniščni krmni ne pozabimo letos na primerno kalifosfatno gnojenje.

Kdor bo upošteval te namige, za tega prihodnja zima ne bo huda, ker bo še vedno lahko zatemnil s senom svoje parne in napolnil svoje silose. Kdor pa teh ukrepov za zagotovitev dovoljnih zalog zimskih krmne ne bo podvzel, naj se ne čudi, če bo pozimi mesečni izkupiček za mleko vedno manjši in če bo pričela čreda njegovih mladih živali medleti namesto rasti

(SKZ)

Železna Kapla — Lepena

V starosti 63 let je v sredo nenadoma umrl Miha Haderlap, p. d. Vinkl v Lepeni. Bil je odbornik Kmečke gospodarske zadruge in predsednik nadzornega odbora Hranilnice in posojilnice v Železni Kapli. Več o njem in njegovem življenju bomo poročali v prihodnji številki.

Žalujočim svojcem velja naše iskreno sožalje.

Pogreb pokojnega Mihe Haderlapa bo v soboto ob 10. uri v Železni Kapli.

Dobrač bodo z moderno cesto odprli turističnemu prometu

Leto dni že gradijo moderno današnjim zahtevam ustrezno cesto na Dobrač, idealno in hvaležno izletniško točko v koroških gorah. V enem letu je uspelo dograditi cesto skozi skalnate ovire 5 kilometrov daleč. Rok za dograditev ceste v celoti pa je določen do 30. julija 1964. Kakor po sedanjih izkušnjah kaže, bo tudi uspelo držati ta termin.

Skupni stroški za doslej izvedeno gradnjo, vključno z odkupi zemljišč, so znašali okoli 10,7 milijona šilingov. Vsoto je mogla Alpinsko-cestna in tujskoprometna družba v Beljaku brezhibno odrajtovati. Za gradbena dela v letošnjem letu je zagotovljenih 17 milijonov šilingov. Končni izdatki za gradnjo ceste na Dobrač pa so preračunani na več kot 50 milijonov šilingov. Za naše pojme gotovo visoka vsota iz virov davkoplačevalcev vseh plasti. Po mnenju deželnega svetnika Sime opravičujejo to investicijo narodnogospodarski aspekti, ki se bodo s pojačanim tujskim prometom odprli Beljaku in okolici ter mimo tega vsej deželi z lahkim prihodom na to edinstveno lepo izletno točko vsem z vsemi prometnimi sredstvi.

Kdor koli se je kadar koli mudil na Dobraču ter ima srce in smisel za razgledne lepote, je navdušen ob čudovitem prirodnem doživetju. Pravijo, da je Dobrač najbolj znana razgledna gora na Koroškem, menda ena najzanimivejših v vzhodnih Alpah. Gora predstavlja nekaj enoten alpski masiv s čudovitim razgledom v zelo široko pokrajinsko okolico.

V šoli smo se učili, da se je Dobrač leta 1348 stresel. Z vrha so zahumele ogromne množine skalovja in gramoza v dolino, kjer je bilo baje posutih 17 vasi, spodnja Zilska dolina pa je bila spremenjena v jezero. Na vrhu gore sta pozidani dve cerkvi, kakor se pravi ena slovenska in ena nemška. Slovenska je bila pozidana leta 1690, nemška pa dve leti pozneje. Vsa leta so ljubitelji lepega planinskega sveta hodili na goro, peš seveda po neokretnih in nezložitnih poteh, pa to je bilo pravo in zdravo hribovlastvo, pravi alpinizem. Današnji napredni in moderni čas pa nujno narekuje druge metode, ceste za motorna vozila in vzpenjače.

Dobrač je, kakor rečeno, nad vse bogat zaradi razgledne lepote, edinstvene po razsežnosti in slikovitosti v vse smeri. Gore na jugu, severu, zahodu in vzhodu se odpirajo očem. Na jugu se pokažejo vrhovi Julijskih Alp z velikanom Triglavom, proti zahodu Karniške Alpe z visoko v nebo štrlečimi Dolomiti, proti severu Visoke in Nizke Ture z

veličastnim Grossglocknerjem. V znožju pa se razprostira lepa Zilska dolina s srebrnimi potoki in prijetnimi vasmii, odkoder ličijo hiše hiščam in okna okencem. Proti zahodu je na dlani okolica Beljaka in Celovca z domačimi jezери, Osojskim, Vrbskim in Baškim, obrobljena s planinami in gorami Golico, Svinško planino ter verigo skalnatih vrhov Karavank in Kamniških planin.

Dobrač ni privlačna izletniška kraj samo v poletnem času, temveč zaradi idealnega smučarskega terena tudi v zimskih mesecih. Z novo cesto bo Dobrač vse bolj odprt turizmu in tujskemu prometu z obiskom gostov iz inozemstva, ki prinašajo devize v našo deželo.

SPZ NAZNANJA

VABILO na

PEVSKI KONCERT

v Železni Kapli

Na povabilo Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ bo v nedeljo, dne 24. junija 1962, ob 11.30 uri gostoval v kinodvorani v Železni Kapli 100-članski

Mladinski pevski zbor „France Prešeren“ ki ga predstavlja dijaška mladina iz Kranja.

Vabimo vse, da pridete in prisluhnete iz srca kipečemu pelju iz mladih grl! Vemo, da boste odnesli najboljše vtise, ko boste spet preživeli prijeten čas ob plemenitem ter priscrcnem užitku vedno lepe in zaželjene slovenske pesmi.

Droban, a lep spomin na Finžgarja

Sveče. — Povedati želimo droban a lep spomin na pred nedavnim umrlega velikega slovenskega pisatelja Frana S. Finžgarja. Iz svoje bogate zakladnice leposlovne umetnosti je pred desetletji poklonil tudi utrinek našemu takratnemu izobraževalnemu društvu „Kačna“ kot geslo za društveni pevski zbor.

Društvo je takrat, kar je tudi velika zasluga radoljubnega in požrtvovalnega župnika Ruprechta, cvetelo, v društvenem okviru pa je deloval daleč naokoli poznani pevski zbor, kateremu predsednik je bil Janko Ojcl. Predsednik pevskega zbora se je obrnil na župnika Jakoba Aljaža v Dovjem s prošnjo, da bi poskrbel za naš krajevni zbor geslo — moto. V prošnji je bila opisana tudi okolica, v kakršni živimo, med drugim tudi, da teče v bližini reka Drava in se dviga najvišji vrh v Karavankah Stol. Aljaž je društvo kmalu obvestil, da bo rade volje ustregel prošnji koroških, v tem primeru sveških pevcev. V ta namen se je obrnil na pisatelja Finžgarja in res kmalu smo dobili od Aljaža uglasbeno Finžgarjevo besedilo, ki se glasi: „Kar v srce je mati djala, zlij se v pesem iz srca, Drava nesi jo v daljavo, Stol jo dvigaj do neba, pesem bodi naša slava, bodi radost naših koč, vedro lice, vedro čelo, kamor seže tvoja moč!“

Tega Finžgarjevega daru smo bili tudi srčno veseli in ponosni nanj, kakor smo tudi radi brali in beremo prav tako danes njegova lepa pripovedniška dela, s katerimi je tako obogatil slovensko leposlovno umetnost.

Hranilnica in posojilnica Glinje

VABILO

na redni občni zbor Hranilnice in posojilnice Glinje r. z. z. n. j., ki bo v nedeljo, dne 24. junija 1962 ob 14.00 uri v pisarniških prostorih pri Cingelcu na Trati s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav in ugotovitev sklepčnosti
2. Izvolitev zapisničarja in dveh overovalteljev
3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
4. Poročilo upravnega odbora
5. Poročilo nadzornega odbora
6. Pregled in potrditev računskega zaključka 1961
7. Razrešnica nadzornemu odboru
8. Volitev nadzornega odbora
9. Slučajnosti

Ce občni zbor ob določeni uri ni sklepčen, bo po § 31 združenih pravil 31. junija ob isti uri drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih članov.

Glinje, dne 10. junija 1962

Za upravni odbor
Sali Janko I. r.
Goričnik Jože I. r.

Knjižnica v zavetišču za šolarje v Celovcu

Deželna zveza organizacije „Reffet das Kind — Rešite otroka“ smatra med svojimi mnogostranskimi nalogami v svojem okviru za zelo važno, da skrbi predvsem za zaščito učeče se mladine, ki se dnevno vozi od doma v različne šole in po šolskem pouku spet domov pred slabodami in stranpoti. V času čakanja po prihodu vlakov do šolskega pouka in po pouku do odhoda vlakov so bili šolarji prepuščeni sami sebi in izpostavljeni vsem mogočim kvarnim vplivom. Zavetišče za v šole vozečo se mladino, okusno in lepo urejeni prostori udobne čakalnice, ki jih je organizacija uredila na železniški postaji, je nad vse hvalevredna in koristna socialna naprava. V Beljaku obstoja takšno zavetišče že tri leta, v Celovcu pa je številnim v celovške šole vozečim se učencem takšen prostor na razpolago od oktobra lanskega leta.

Za še udobnejšo zadržanje šolarjev v zavetišču je mogla organizacija s pomočjo daril zasebnikov opremiti prostore z dobro mladinsko literaturo in drugimi časniki ter okrašenjem z zelenjem. Poslovodja organizacije, višji vladni svetnik dr. Machart, je ob predaji teh dobrin izrekel srčno zahvalo vsem darovalcem, predvsem založbi Kaiser za dragocen dar v obliki lepe knjižne zbirke.

Pobudo zastopnika našega lista, da bi bile v tej knjižnici na razpolago tudi slovenske mladinske knjige, je poslovodja iskreno pozdravil ter se zahvalil Slovenski prosvetni zvezi za pripravljenost, da podari šolski knjižnici v zavetišču na celovški železniški postaji nekaj primernih knjig.

Letošnje letovanje otrok na Jadranu

Letošnje počitniško letovanje slovensko govorečih otrok iz Koroške je določeno v 2 skupinah. Prva skupina bo na letovanju v času od 12. julija do 2. avgusta, druga skupina pa v času od 4. do 25. avgusta. Otroci bodo letovali v Savudriji.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo PISMENO PROŠNJO, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka ter izjava, če je že kdaj bil na letovanju in kolikokrat. To prošnjo naj starši skupno s priloženim lanskim šolskim spričevalom, zdravniškimi spričevalom, iz katerega mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo, priporočilo m krajevne prosvetne ali združne organizacije, osebno izkaznico otroka s sliko in režijskim prispevkom v znesku 200 šilingov oddajo do najpozneje 30. junija 1962 na naslov: Zveza slovenskih organizacij, Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10. Posebej opozarjamo, da ZSO posameznih dokumentov ne prevzema in da velja za prijavljenega le otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi navedeni dokumenti.

Za OSEBNO IZKAZNICO otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. V prošnji starši lahko navedejo željo, s katero skupino bi radi poslali otroka na letovanje. Po možnosti bo ta želja upoštevana. Sploh bodo starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, po končanem prijavnem roku dobili tozadevno pismo obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Potrošniške cene naraščajo

Tiskovni urad celovškega magistrata sporoča: Kakor je razvidno iz uradnega indeksa, kažejo potrošniške cene slej ko prej dvigajočo se tendenco. V primerjavi z mesecem aprilom izkazuje indeks za maj v skupnem indeksu I povišek od 111,7 na 112,8, indeks II pa od 111,7 na 113,1. Posamezne vrednote so: prehrana 113,4 (112), 114,6 (111,9); alkohol in tobak 109 (108,3), 110, (109,4); stanovanje 119,2 (119,2), 119,2 (119,2); razsvetljava in kurivo 105,2 (105,5); 106,2 (106,4); pohištvo 112,6 (112,5), 111,5 (112,4); obleka 108,5 (108,4), 108,1 (108); čiščenje stanovanj, perila in obleke 115,9 (116), 114,5 (114,6); telesna in zdravstvena nega 111,4 (111,3), 112 (111,9); izobrazba, pouk, okrevanje 111,8 (111,7), 111,3 (111,1); promet 120,9 (121,1) 122,1 (122,3).

Stalno naraščanje cen najnujnejših potrošniških dobrin je gotovo vznemirljivo in pomeni upadanje kupne moči šilinga. —

Na celovškem mestnem zdravstvenem uradu so meseca maja prijavi naslednje primere nalezljivih bolezni: 9-krat škrlatinko, 11-krat oslovski kašelj, 4-krat pljučno jetiko z enim smrtnim primerom, kakor tudi enim smrtnim primerom za jetiko drugih organov, 1-krat grižo, 1-krat hepatitis epidemica in 9-krat pasje vgrize.

KOLENDAR

Petek, 22. junij: Ahacij
Sobota, 23. junij: Agripina
Nedelja, 24. junij: Kres
Ponedeljek, 25. junij: Viljem
Torek, 26. junij: Janez
Sreda, 27. junij: Hemo
Četrtek, 28. junij: Iranij

Bomo dobili svetovni koledar?

Le malokdo zna takoj odgovoriti na vprašanje, katerega dne v tednu je prišel na svet. Nič čudnega: letošnje leto se je začelo s ponedeljkom, prihodnje se bo s torkom, Novo leto 1965 pa bo — zaradi prestopnega leta 1964 — v petek. Dan rojstva je torej treba šele izračunati; pri tem si lahko pomagamo z »večnimi koledarji«, vendar bi bržkone marsikdo izgubil potrpljenje, preden bi izračunal »svoj dan«.

Koliko preprosteje bi bilo, če bi imelo leto 364 dni! To je ravno 52 tednov, zato bi bili mnogi računski lažji: prvi januar bi bil vedno istega dne, na primer v nedeljo, drugi v ponedeljek itd. Vendar času, ki ga Zemlja potrebuje za pot okoli Sonca, ni mogoče ukazovati, pač pa je sorazmerno lahko ustrezneje razdeliti leto na mesece in tedne, saj je znano, da pri sedanjih razdelitvi bolj mislimo na tradicijo kot na smotrnost.

O primernejši razdelitvi leta so razpravljali že pri Društvu narodov med obema vojnama, še več razprav pa je bilo pri OZN po letu 1945. Posebna komisija je sestavila predlog, ki naj bi ga vse dežele proučile in poskrbele, da bi prodrli v miselnost ljudi.

Kakšno bi bilo leto po tem predlogu?

Razdelili bi ga na štiri tromesečja, katerih vsako bi imelo prvi mesec 31, naslednja dva pa s 30 dnevi, torej skupno 91 dni oziroma 13 tednov. Meseci januar, april, julij in oktober bi se začeli v nedeljo. To bi dalo skupno 364 dni, zadnji dan pa bi bil brez imena; v prestopnem letu bi bil še drug poseben dan po 30. juniju.

Prednosti takšne razdelitve ni malo. Med drugim bi lahko za mnogo let vnaprej izdelali šolske koledarje, lažje delo bi imela tudi tista podjetja, ki jih določenega dne v letu zaprejo, da gredo vsi zaposleni hkrati na dopust. Novost pa bi poenostavila poslovanje tudi v trgovini, prometu in drugih dejavnostih, zlasti še, ker bi tak koledar veljal za ves svet, če bi ga sprejela Organizacija združenih narodov.

Sloni se praskajo

Že pred nekaj časa se je po Keniji razširil poplah pred žužkom, ki ga poznamo pod latinskim imenom oemida gahani, čigar ličinka ima za največjo poslastico nežen les in zato na veliko uničuje drevje. Pred nedavnim so morali v Nairobiju porušiti precej hiš, ki so jih šele gradili, ker je ta nadloga preveč nazrla les v tramovih. Ko so pričeli proučevati, s katerimi sredstvi proti mrčesu bi ukrotili neprijetnega zajedavca, so poskušali najnovejšo napravo, ki pa niso opravile nič koristnega. Poskušali so na primer z zvočniki okrepiti šum požrešnih čeljusti, da je bilo slišati, ko da se je nekaj buldozerov zagrizlo v goščavo, lovili so ultrazvočne tresljaje, fotografirali z žarki X in gama...

Na vsem lepem pa se je razkrilo, da je problem pravzaprav drugje, pri slonih. Ti se namreč s srbečimi hrbli drgnejo ob dre-

Zdravila kot sovražniki zdravja

Presenetljivo dejstvo našega časa: zdraviti je treba bolni, ki so posledice zdravil

Nova nadloga ogroža človeka: bolni zaradi zdravil. Profesor Conte s pariškega terapevtskega inštituta vidi v tem medicinski problem prihodnost. Francozi porabijo dan za dnem po 400 ton kroglic, kapljic in praškov; v nekaterih francoskih bolnišnicah že odpirajo oddelke, v katerih zdravijo bolni in motnje, ki so posledica prefriranega uživanja zdravil. Antibiotiki, ki jih je vseh že nad 400, niso tako vsemogočni, kot misli laik, v določenem primeru se lahko pričakovani učinek spremeni v svoje nasprotje, nekaj podobnega se včasih zgodi celo s sicer neškodljivim aspirinom.

Bolnik odhaja zadovoljen. »Ta zdravnik se spozna na zdravila, vsakomur ga priporočim. Prav gotovo bom kmalu zdrav,« si reče ob pogledu na recept, ki je prepoln latinskih izrazov, kralic in takih reči. Poplava novih zdravil — menda jih je trenutno po svetu okoli 28.000 — zbujajo v človeku napačno mnenje o vsemogočnosti sodobne medicine. Bolniki mrzlično posegajo po zdravilih, vse svoje upe polagajo vanje, od medicincev zahtevajo takojšnjo ozdravitev po sistemu bliskovite vojne proti bacilom, virusom ipd.

Mrzlca v drugi obliki: laiki se zdravijo po lastni presoji, mnogi imajo izmalicene predstave o zdravilih. Pojmujemo jih kot čudodelne napitke, ki zanesljivo vračajo zdravje. Po statističnih podatkih zaužijejo Francozi polovico dnevne porabe zdravil, torej 200 ton, povsem na lastno pest, brez zdravniškega pregleda in nasveta. Pozabljajo, da je vsako zdravilo tuja snov, vnesena v organizem, in da torej lahko koristi ali pa škoduje. Terapevtska tveganost je eden največjih problemov sodobne medicine, pravi prof. Conte, dober zdravnik vselej vestno pretehta korist in morebitno škodo zaradi določenega zdravila v bolnikovem organizmu.

Vse se seveda začne z najboljšim namenom. Zdej je že navada, da si dajemo v nos kapljice, ki naj bi nas naprej obvarovale nahoda in prehlada. V kapljicah je efedrin, ki stiska žilice, pri dolgotrajni rabi pa poškoduje nosno sluznico in uničuje dlačice, ki prestrezajo prašne delce v vdihnem zraku.

V neki pariški bolnišnici so odprli oddelke za zdravljenje hudih motenj (izguba ravnotežja, čir na želodcu, zvišan krvni pritisk itd.), ki so posledica dolgotrajnega zdravljenja revmatizma s kortizonom, aspirinom in drugimi preparati. Celih deset let so zdravniki iskali povzročitelje nenadnih in nevarnih krvavitev v želodcu, šele nedavno so našli krivca: to je aspirin, če ga

vesna debela in tako načnejo zaščitno skorjo, da zajedavci brez težav prodrjejo v nežni les zunanjih plasti. Kako tedaj odvaditi slone praskanja? Strokovnjak za živalsko psihologijo je predlagal, naj bi v pragozdu postavili betonske kole z zelo hrapavo površino, ki bi brž privabili iznajdljive slone, če bi bili boljši za praskanje kot drevesna debela.

bolnik jemlje dlje časa v velikih dozah. Sodobna znanost je v ustrezni obliki potrdila Molierovo modrost: »Skoraj vsi ljudje umro zaradi zdravil, ne zavoljo bolezni.«

Antibiotiki so nevarni boleznim, pa tudi človeku, je dejal pariški zdravnik Paul Harvier. Alergične bolezni zaradi njih so zahtevale predlansko v ZDA okoli 1200 smrtnih žrtvi. Nesmiselno jih je uporabljati pri prehladu, bolečinah v grlu ali ranah, če ni znamenj okužbe. Z milijoni doz so še pred nekaj leti skušali uničiti mikrobo, ki jim antibiotiki ne morejo do živega. Streptomycin na primer se obnese proti tuberkulozi, pogosto pa povzroča omotico in včasih gluhost, zato ga je preveč tvegano uporabljati proti raznim lažjim boleznim. Penicilin in drugi antibiotiki zavzemajo dobro polovico svetovne proizvodnje zdravil, to pa je dvakrat več, kot jih potrebujemo.

»Živimo nevarno,« pravi dr. Conte, »medicina išče in se trudi, brez tveganja ni uspeha, vendar največ tvegajo tisti, ki se tega ne zavedajo — ljudje, ki brez vprašanja in nasveta uživajo zdravila.«

Svet v številkah

Pred nedavnim objavljeni statistični letopis Združenih narodov za leto 1960 vsebuje podatke, ki pričajo o nagli rasti svetovnega gospodarstva v povojnih letih, zlasti pa v minulih desetletjih. Po teh podatkih je bila proizvodnja v industriji in rudarstvu leta 1960 dvakrat večja kot v letu 1938, blagovni promet med deželami (izvoz in uvoz) dvakrat večji kot leta 1948, proizvodnja električne energije pa za 150 odstotkov večja kot v letu 1952.

Železnice po vsem svetu so v letu 1960 prepelele trikrat več tovora kot zadnja leta pred drugo svetovno vojno, ladijski promet je bil dvakrat večji kot leta 1937, letalski promet pa je narasel v primerjavi z letom 1948 dvainpolkratno.

Statistični letopis ugotavlja, da se je število svetovnega prebivalstva zvišalo v obdobju 1950—1960 za 19 odstotkov.

Proizvodnja železa v Sovjetski zvezi je v letih 1958 do 1960 preseгла ameriško, še nadalje pa je bila Amerika na prvem mestu v proizvodnji jekla, ki ga je leta 1960 proizvedla 90 milijonov ton, kar je nekaj nad četrtino svetovne proizvodnje, ki je znašala 344 milijonov ton. Povprečno največja potrošnja jekla je bila zabeležena na Švedskem, in sicer 548 kg na prebivalca.

ZANIMIVOSTI

Znana je že za laike najpreprostejša in hkrati tudi najučinkovitejša metoda umetnega dihanja. Na ponesečenčeva usta pritisne svoja in mu v ritmu dihanja vdihavaš zrak v pljuča. Nekateri ameriški zdravniki že zdaj izdelal model, na katerem se brez težav naučimo te umetnosti, razen tega pa še točno vidimo, kako zrak prihaja v modelna pljuča, kako moramo ponesečenču glavo dovolj nagniti nazaj, da ne zapremo dihalnih poti itd. Neke angleške tovarne je že pričela izdelovati takšne lutke za pouk umetnega dihanja, ki jih priporočajo še posebno za tečaje o prvi pomoči.

Slušni pripomoček, ki olajšuje sprejemanje človeške govornice, četudi jo molijo vremenske in podobne motnje na radijskih sprejemnikih je izumil neki ameriški fiziolog. Naprava spreminja zvočne tresljaje izgovorjenih glasov v vibracije plošče iz pleksi stekla. Če položiš takšno ploščo na kožo na prstih, kjer je živčevje najbolj občutljivo, se lahko na vibracije tako navadiš, da ti olajšujejo poslušanje slabo slišnega teksta. S to napravo pa naj bi poučevali tudi gluhe otroke, ki naj bi se s prsti navadili odčitavati vibrirajočo ploščo. Pravijo, da se je mogoče navaditi poslušanja s čutnimi živci v zelo kratkem času.

O revmatizmu vemo še zelo malo. Vemo na primer samo, da je huda sklepna revma infekcijskega izvora, vendar še ne vemo, v kolikšni meri in kako vpliva prehrana na to mučno bolezen. Glavna pa je naslednje: slaba prehrana pospešuje revmatizem. Prav to je raziskoval neki ameriški zdravnik, ki je ugotovil, da tisti otroci, ki ne jedo jajc, mnogo hitreje zbole, zelo odporni proti revmatizmu pa so tisti otroci, ki uživajo mnogo jajc. Zakaj? Vzrok je v tem, da so fosforaminolipidi, ki jih vsebuje rumenjaki, anti-lergiški. Ali smo torej na pragu bistvenega napredka v zdravljenju revmatizma!

V letu 1960 je znašala svetovna proizvodnja električne energije 2295 milijard kilovatnih ur. V Združenih državah Amerike izdelajo polovico vseh osebnih avtomobilov. V primerjavi z letom 1959 se je tonaža trgovinske mornarice zmanjšala za 320.000 ton. Sovjetska zveza je na prvem mestu v izdajanju književnih del in sploh knjig. Kanada je največja proizvajalka papirja, Amerika pa največji potrošnik. Glede dnevnega tiska in drugih publikacij na prebivalva je Velika Britanija na prvem mestu. Na svetu je v rabi 380 milijonov radijskih sprejemnikov. Največ celovečernih filmov (skupno 423) pa so posnela japonska podjetja.

Med zanimive podatke sodi tudi svetovna proizvodnja žita, ki je znašala v letu 1960 243 milijonov ton; četrtino tega žita so pridelali v Sovjetski zvezi. LR Kitijska je pridelala največ riža, in sicer 85 milijonov ton, kar je približno 35 odstotkov svetovne proizvodnje.

Številke o proizvodnji jekla v letu 1960: Združene države Amerike 90 milijonov ton, Sovjetska zveza 65 milijonov ton, Zahodna Nemčija 34, Velika Britanija 25, Japonska 22 milijonov ton itd. Največja proizvajalka električne energije so tudi leta 1960 bile Združene države Amerike.

Ivo Andrić

13

Travniška kronika

V tem je pravzaprav smrt. Nihče nas ne vleče h grobu, ampak od zadaj nas pehajo vanj. Konzul se je sam čudil, od kod mu izvirajo take misli, ki še malo ne ustrezajo njegovemu prirojenemu načinu mišljenja, in jih je tudi priči odgnal, pripisujoč jih »orientalskemu strupu«, ki se prej ali pozneje vsakogar loti in pač zdaj počasi pronica tudi v njegove možgane.

Mladi človek, edini Francoz v tej puščini in edini njegov resnični sodelavec, je bil v vsem tako zelo drugačen od njega (ali je pa bil takšen vsaj na videz), da se je Davillu včasih zazdelo, da živi zraven tujca in sovražnika. Kar ga je pa najbolj presenečalo in dražilo, je bil mladeničev odnos (ali bolje: pomanjkanje odnosa) do »bistvenih stvari«, ki so bile vsebina Davillovega življenja: do kraljestva, revolucije in Napoleona. Ti trije pojmi so predstavljal za konzula in njegov rod strastno zapleten klobčič spopadov, poletov, zanosov, svetlih dejanj, pa tudi omahovanja, notranjih nezvestob in nevidnih spodrslijavov vesti, brez jasne rešitve in s čedalje slabšim upanjem v trajno pomirjenje; pomenili so veliko muko, ki jo nosijo od otro-

ških let v sebi in jih bo nemara spremljala do groba. Hkrati in prav zato jim je pa bila ta muka resnična in ljuba kakor njihovo življenje samo. Toda za tega mladeniča in njegove vrstnike v vsem tem ni bilo, tako vsaj se je Davillu dozdevalo, ne muke ne ugank in ne razlogov za pritožbe ali razmišljanja. Vse to so bile zanje navadne in naravne stvari, o katerih ni vredno govoriti ali si z njimi bogve kako beliti glavo. Kraljestvo je bajka; revolucija — meglen spomin iz otroških let; cesarstvo: to je življenje samo; življenje in kariera, naravno in razumljivo poprišče neomejenih možnosti, delovanja, junaških dejanj in slave. Res, za des Fossésa je bil red, v katerem je živel — torej cesarstvo — edina in docela edinstvena stvarnost, ki v duhovnem in gmočnem oziru sega od obzorja do obzorja in zajema vse, kar življenje vsebuje. Za Davilla je pa bil to samo slučajni in nestalni red stvari; njegovo mučno nastajanje je nekoč doživljal in z lastnimi očmi gledal, njegova začasnost mu nikoli ni povsem izginila iz zavesti. V nasprotju s tem mladeničem se je dobro spominjal, kako je bilo prej, in dostikrat je premišljeval, kaj bi se utegnilo priti poslej.

Zdi se, da sveta »ideja«, ki je bil za Davillov rod resnično duhovno zavetje in pravo življenje, novi rod ne pozna več, zato pa obstoji zanj »živo življenje«, svet stvarnosti, svet otipljivih dejstev, vidnih uspehov in neuspehov, ki jih je mogoče izmeriti, neki grozotni svet, ki se je Davillu odkrival kakor mrzla puščina, strašnejša od krvi, muk in prelomov revolucije. To je rod, zrasel in krvi, oropan vsega in pripravljen na vse, prekaljen, kakor da je šel skozi ogenj.

Nedvomno je Daville pod pritiskom nenavadnega okolja in težkih razmer tudi to posploševal in pretiraval kakor vse drugo. Pogosto je to dejal tudi sam sebi, kajti

po svoji naravi ni trpel nasprotij ne spoznanja, da so nasprotja večna ali nepremostljiva. Toda pred njim je kakor stalen opomin stal ta mladenič s svojim bistrim pogledom, hladem in buden, lahkoten in poln samozavesti, neobremenjen z obziri in dvomi; gledal je vse stvari okoli sebe gole, take, kakršne so, in jih brezobzirno nazival z njihovimi praviimi imeni. Pri vsej svoji nadarjenosti in osebni dobroti je bil to človek novega rodu, »animaliziranega značaja«, kakor so govorili Davillovi sovrstniki. To je bil sad revolucije, svobodni državljani, novi človek, st je mislil Daville po vsakem razgovoru z mladim tajnikom, ko je ostal sam. »Morda rodijo revolucije spake?« se je preplašeno spraševal. »Zares, začenjajo se z veličino in moralno čistoto, toda rode spacke,« si je često odgovoril.

In tedaj, ponoči, je čutil, kako ga napadajo čedalje bolj črne misli, kako mu pretijo, da ga bodo premagale, namesto da bi bil on njihov gospodar.

Ko se je Daville tako boril z mislimi in črnogledjem, ki ga je v njem zbudil prihod mladega tajnika, je des Fossés v svoj kratki dnevnik, namenjen prijateljem v Parizu, zapisal samo tole: »Konzul je tak, kakršnega sem si predstavljal. Predstavljal pa si ga je po njegovih prvih poročilih iz Travnika in še bolj po pripovedovanju svojega starejšega tovariša iz ministrstva, nekega Querina, ki je slovel, da pozna vse uradnike zunanjeje ministarstva in da lahko v nekaj besedah označi bolj ali manj verno »moralni in fizični lik« vsakega izmed njih. Querin je bil bistroumen in duhovit, toda drugače jalov človek, ki mu je takšno ustno portretiranje prešlo v kri in postalo strast. Ves se je zakopal v ta nekoristni posel, podoben zdaj strogosti, zdaj spet navadnemu obrekovanju, lahko je pa vedno ponovil podobo kake osebnosti do besede enako,

Rjavi brez opeklin

Premočno sončenje zapušča na koži sledove, ki jih ni mogoče več popraviti

Predpočitniško razpoloženje, razpravljanje o dopustu in priprave nanj so večinoma krive, da pozabimo na najvažnejše: za opečeno telo, ki je potrebno oddiha, pričnemo navadno skrbeti šele tedaj, ko je že prepozno. Včasih zadržuje le nekaj ur na vroči sončni plaži in že imamo prave prave opekle z vsemi njihovimi neprijetnimi posledicami.

So ljudje, ki pred odhodom na dopust vprašajo zdravnika, kako se naj sončijo, koliko sončnih žarkov prenese njihova koža in katera krema je najpriporočljivejša za lepo rjavo kožo. Žal pa prejme človek celo pri zdravnikih le redkokdaj zadovoljiv odgovor. Celotno med kožnimi zdravniki je malo specialistov, ki so se podrobno ukvarjali s tem kozmetično-biološkim problemom. Medicina pozna nekaj splošnih nasvetov, ki se večinoma omejujejo na to, da je treba biti pri sončenju zmiren. Toda ali lahko vse ljudi merimo z enakimi merili? Ali se sme mlada plavalaska zadržati na soncu prav tako dolgo kot rjavolasa dekle, ki mu da marčno sonce prijetno rjavo barvo? Ali ni bolnik na srcu in ožilju bolj ogrožen kot utrjeni športnik? Ali imata tudi starost in telesna konstitucija odločilno vlogo v biološki reakciji, s katero odgovarja organizem na vpliv sončnih žarkov?

POZOR PRED SONČARICO!

Predvsem opekle niso zadeva, ki se tiče samo kože, temveč povzročajo hude funkcionalne in organske poškodbe. V lažjih primerih se odražajo opekle v obliki rdečice na koži, ki je več ali manj vneta. Zanimivo je, da nastopi ta rdečica šele po nekaj urah. Površina kože je napihnjena in se prične po nekaj dneh lupiti. Pri hudih sončnih opeklinah se tvori na koži mehurji, bolezen traja dolgo in občutno moti

NASVETI

● Kokosove tekače je treba včasih izčistiti. To najbolje naredimo, če jih skratčimo s slano vodo ali vodo, ki ji primešamo sode. Seveda jih je treba pred tem dobro izprašiti. Okratčane obesimo, da se posuše.

● Okenske šipe lahko lepo očistimo s kisovo vodo, jih nato speremo in izbrišemo s čisto krpo oziroma jelenovo kožo. Kis je tudi dobro sredstvo za čiščenje temnih robov pri kopalnih kadeh.

● Kadar pomivamo tla v stanovanju, nastane rad neprijeten duh, ki počasi izgine šele, ko se tla posuše. — Prijetno in sveže bo zadišalo, če vodi primešamo nekaj kapljic terpentinovga olja.

dopustniško veselje. Če sta ožgani dve tretjini kožne površine, potem navadno nastopijo znaki pravih opeklin. Bolnik dobi visoko temperaturo, bruha in neredko plača svojo lahkomišelnost s sončarico. V takih primerih je treba takoj poklicati zdravnika. Zelo lahkomišelnost bi bilo, če bi se zanašali le na tako imenovana domača sredstva. Posebno osebe s težavami v krvnem obtoku morajo biti v prvih dneh po hudi opeklini pod neprestanim zdravniškim nadzorom. Samo po sebi se razume, da morajo ostati v sobi.

Kaj pa ostali, Ali so tudi ti izpostavljeni nevarnosti vsaj neprijetne kožne reakcije? Z drugimi besedami: ali je res odvisno le od kožnega pigmenta, če bomo postali rjavi, ne da bi se ožgali? To vprašanje si je zastavil tudi v Evropi znani newyorški zdravnik dr. W. Schweisheimer, ko je opazil, kako celo osebe z istim tipom kože različno reagirajo na različne kreme in olja. Celotno ljudje, ki imajo odporno kožo, dobijo pri uporabi določenih varnostnih krem ali olj boleče opekle.

Uporaba različnih krem in olj za sončenje je v zadnjih letih tako narasla, da se človek ne hote vpraša: če nastopijo kljub tej veliki izbiri varnostnih sredstev ne samo lahke, temveč včasih tudi hude opekle, se moramo s temi posledicami sončenja pač spoprijazniti.

ČE ODPOVE ZDRAV RAZUM...

Ali mora res odpovedati? V tem oziru ima zdravnik težavno stališče. Pravzaprav morajo človekovo hrepenenje po luči, zraku in zdravilnem bivanju na morju ali v hribih ovirati neprestani opomini, za katere pa se v praksi le malokdo zmenji. Če pa je želja po rjavi koži mnogo močnejša od zdravniških opozoril — si je dejal newyorški specialist — potem bi bilo treba vsaj seznaniti ljudi s kakovostjo različnih preparatov, nato pa prepustiti njim samim, da se ravnajo po zdravniškem nasvetu — ali pa ne.

V teoriji je to precej enostavno. Sredstvo proti opeklinam ne sme biti strupeno in ne sme kože dražiti, ne sme se pod vplivom sonca spremeniti in mora kožo varovati tri do štiri ure. Ne sme zapuščati nobenih madežev na koži in ne sme biti predrago. To je najmanj, kar lahko zahtevamo od takšnega sredstva, toda v resnici je te zahteve mnogo težje uresničiti kot se človeku navadno zdi. Dr. Schweisheimer je poslal sodelavca kemičnega laboratorija American Medical Association v deset največjih trgovin mesta Chicaga. Rezultat njihovih preiskav je bil katastrofal: nič manj kot 56 različnih krem, olj in vodnic za sončenje ponujajo v trgovinah, od teh pri tridesetih frabrikanti sploh ne navajajo, iz česa so sestavljene. Dvoje olj proti opeklinam, je vsebovalo neko kemično snov, ki so jih izdelovalci propagirali kot izredno učinkovito, preiskovalna komisija pa je ugotovila, da je bilo to »izredno učinkovito sredstvo« v bistvu le sredstvo proti žuželkam, ki nima z varovanjem pred soncem sploh nič skupnega.

KOZMETIČNO ALI MEDICINSKO SREDSTVO!

Zdaj pa pride največje presenečenje. V nobenem od vseh teh 56 sredstev niso kemiki odkrili tistih dveh sredstev, ki veljata — poleg nekaterih drugih — za najučinkovitejšo varovalno sredstvo pred soncem. To sta tanninova kislina in paraamino-benzolna kislina. Ti dve sredstvi vrskata okoli devetdeset odstotkov tistih ultravioletnih žarkov, ki povzročajo boleče opekle. Tudi drugi znanstveniki so soglasno ugotovili, da mora vsako dobro sredstvo proti opeklinam vsebovati ti dve kislini. Preparati, ki tej zahtevi ne ustrezajo, označujejo ameriški znanstveniki kot enostavna kozmetična sredstva brez vsakršne medicinske vrednosti. Ta sredstva sicer lahko pripomorejo človeku do lepše rjave barve, prave zaščite pred soncem, kakršno zahteva zdravnik, pa ne nudijo.

Kdor hoče svoje telo izpostaviti soncu, si mora biti na jasnem, da mora izbirati med kozmetičnim in medicinskim sredstvom. Ta izbira pa je še otežkočena, ker nudijo trgovci svoja sredstva v različnih oblikah: v oljati, alkoholni ali vodni raztopini. Proti prej zelo priljubljenim oljem začenjajo ljudje dobivati odpor. Ljudje si ne namažejo radi telesa z oljem, na katerega se prilepi vsako zrnce peska in prahu in ki zapušča na kopalnih oblekah neljube madeže.

Kljub temu si v alkoholu ali v vodi raztopljena sredstva le počasi utirajo pot v Evropo — za razliko od Amerike, kjer jih zelo mnogo uporabljajo. Pri nas vlada še vedno star predsodek, da je olje koristnejše za kožo. Vendar je treba gledati na preparate za sončenje z drugačnimi očmi. Temeljite raziskave ameriških znanstvenikov so pokazale, da pri nemastnih preparatih raztopina kmalu izhlapi, na koži pa ostane tanka plast varovalne snovi.

VARUJTE SE POMOČNEGA SONCA

Te varovalne plasti ne odstrani niti ležanje v pesku niti dotik z obleko. Samo po vodni kopeli je treba telo znova namazati. Pomislek, da se koža zaradi izhlapevanja alkohola prehitro izsuši, tudi ne drži. Alkohol namreč tako hitro izhlapi, da niti ne utegne izsušiti kože. Medicinska znanost daje torej prednost nemastnim preparatom.

Tu je treba poudariti še nekaj: tudi lepa rjava koža ima svoje slabe strani. Znano je, da vidimo pogosto pri kmetih in mornarjih tako imenovano »mornarsko kožo«, za katero je predvsem značilna robotost in nagubanost. Predvsem ženske se naj varujejo pomočnega sončenja, ki napravi kožo kmalu stariško, naravne gube na obrazu še bolj poglobi in daje obrazu oster, prav nič ženski obraz. Južnjakinje, ki varujejo svojo kožo pred hudim vplivom sonca s sminkanjem in pudranjem, da bi si ohranile blede kožo, ne morejo razumeti evropskih turistkin, ki ponosno razkazujejo svojo temno kožo. Premočno sončenje zapušča na koži sledove, ki jih ni mogoče več popraviti.

Naši otroci pri 12 letih

Otrok dvanajstih let je poln navdušenja. Toda to njegovo navdušenje je že premišljeno, ker razpolaga otrok že z določeno zrelostjo v ocenjevanju ljudi in stvari. Zna se že obvladati in lahko zadrži solze pri bolečini, prav tako ne dovoli, da bi se v jezi spozabil.

Zelo rad ima različne športne igre, deček in deklica sta najbolj navdušena za plavanje.

Otrok ne uživa več v nasprotovanju roditeljem, kot je to v enajstem letu starosti. — Rad pomaga materi in to brez odvečnih pripomb in mu ni treba več po desetkrat ponavljati, da mora spat, ker se na to spomni sam. Večjo pozornost posveča tudi osebni higieni. Deklice se že močno zanimajo za žensko modo.

Otrok v teh letih ni več ljubosumen na mlajše brate in sestre.

Dvanajstletnik rad razmišlja o prihodnosti in svoji prihodnji karieri. Razmišlja le o največ dveh poklicih in dobro ve, kaj boče postati. Dečki se počasi začno zanimati za deklice, te o različnih dekliških problemih že mnogo vedo in o njih veliko razmišljajo. Zelo so jim potrebni materini nasveti, toda mati se ji mora sama približati, in jo v pogovorih pripraviti na to, kar jo v življenju čaka.

Tudi deček je zelo sramežljiv do staršev, kadar mora od njih dobiti pojasnilo o »življenjskih« problemih. Zato se rajši obrača na starejšega prijatelja.

Dvanajst let je res prava prehodna doba v življenju otroka. Na otroku se pojavljajo vsi fizični in psihični znaki, ki se nakazujejo odraslo osebo. Še v štirih-petih letih bo otrok preživljal različne spremembe, često zelo kritično, toda če so roditelji na to pripravljeni, bodo otroku veliko lažje pomagali, da bo prebrodil vse te težave.

Poskusite

Krompirjevi zrezki

1/2 kg krompirja, slan krop, 6 dkg margarine, 2 jajci, 10 dkg moka, zelen petrilj, 1 čebula, 15 dkg klobase ali ostanke pečene, masl za cvrčenje.

Kuhanemu olupljenemu in prelačnemu krompirju primešamo stopljeno margarino, jajci, sesekljan petrilj, čebulo in meso, sol in moko. Oblikujemo zrezke in jih na masti rumeno ocvremo. Zrezke lahko pred pečenjem povlujemo v jajce in drobtine (dunajsko paniranje) in jih potem ocvremo.

Pikantna omaka

4 dkg masti, 1 glavica česna, 1 žlica sladke paprike in paradižnika, 3 dkg moka, lovorjev list, paper, 1 kislina kumara, 1 vložena paprika, 1 žlica gorčice, 10 dkg prekajene slanice.

Na masti prepražimo dobro sesekljano slanino, česen, dodamo papriko, moko in paradižnik. Zalijemo in prevremo. Dodamo dobro sesekljane kumarice in papriko, začnimo s poprom in gorčico.

Mrzla pudingova sladica

1 zavitek pudinga, 1/2 l mleka, 2 žlici sladkorja, za oreh maslo, 15 dkg keksov, 15 dkg marmelade, 1/2 dl ruma, 2 dl mleka.

Puding skuham po navodilu na ovitku. Kekse polij z mrzlim mlekom in jih naloži v skledo, pokapaj z rumom, namaži z marmelado, polij s pudingom in shladi, sedaj položi drugo plast keksov, zopet pokapaj z rumom in pomaži z marmelado, polij še drugo polovico pudinga in postavi na hladno.

ko da ima tiskano besedilo v glavi. In ta Querin mu je rekel o njegovem bodočem šefu:

„Jean Daville se je rodil kot pošten, zdrav in povprečen človek. Po vsej svoji naravi, rodu in vzgoji je ustvarjen, da živi mirno in preprosto, brez velikega poviševanja in hudih padcev, brez naglih sprememb sploh. Rastlina za umerjeno podnebje. Ima prirojeno sposobnost, da se lahko navduši in vname za ideje ali osebnosti, in posebno je udarjen na poezijo in poetična duševna stanja. Vse to pa ne sega preko meja srečne povprečnosti. Mirni časi in urejene razmere store iz povprečnih ljudi še povprečnejše, burni časi in velike spremembe pa zgneto iz njih zapletene značaje. Tako je tudi z našim Davillom; on je stal vedno v osrčju velikih dogodkov. Vse to ni moglo spremeniti njegove dejanske narave, toda ustvarilo je v njem poleg njegovih prirojenih lastnosti še nove in nasprotno. Ker ne more in ne zna biti brezobziren, krut, brezvesten ali potuhnen, je zato, da bi se ubranil in obdržal, postal plašen, zaprt sam vase in praznovorno oprezen. Prej zdrav, dober, podjeten in vesel, je postal sčasoma občutljiv, nestalen, počasen, nezaupljiv in nagnjen k melanholiji. Ker pa vse to ni ustrezalo njegovemu pravemu značaju, se je storila v njem čudna podvojenost osebne. Skratka, Daville je eden od tistih ljudi, ki so še posebno žrtve velikih zgodovinskih dogodkov, ker nimajo moči, da bi se tem dogodkom uprli, kakor sicer store izjemni in močni posamezniki, in ne moči, da bi se docela sami v sebi z njimi sprijaznili, kakor store množice povprečnežev. On je tip človeka, ki se kesa, in kesal se bo, dokler bo živ, vsega v življenju in življenja samega. Primer, ki je v naših časih zelo pogost, je končal Querin.

Torej s tako osnovno razliko se je začelo njuno skupno življenje. Čeprav je bila jesen hladna in vlažna, je des

Fossés obhodil mesto in okolico ter spoznal dokaj ljudi. Daville ga je predstavil vezirju in ostalim veljakom v Konaku, drugo je pa mladenič opravil sam. Spoznal se je z dojskim župnikom fra Ivo Jankovičem, človekom, ki je tehtal svojih sto trintrideset kilogramov, je pa bil živahnega duha in ostrih besed. Sešel se je z jeromonahom Pahomijem, bledim in vzdržnim menihom, ki je tedaj oskrboval pravoslavno cerkev sv. Mihaila Arhangelata. Zahajal je v hiše travniških Judov. Obiskal je samostan na Guči gori in spoznal nekaj fratrov, ki so mu dali podatke o deželi in ljudeh. Pripravljal se je, da bo raziskoval stara naselja in grobišča po okolici, brž ko bo skopnel sneg. Že po treh tednih je dejal Davillu, da namerava napisati knjigo o Bosni.

Konzul, ki je zrasel in se šolal pred revolucijo v klasičnem duhu, se je kljub svojemu sodelovanju v revoluciji gibal vedno v mejah, ki jih ta duh predpisuje v mišljenju in govorjenju. Zato je nezaupljivo in z neprijetnim občutkom gledal tega brez dvoma nadarjenega mladeniča, njegovo velikansko željo po znanju in čudovit spomin, kakor tudi drzni nered v njegovem govorjenju in zavirljivo bujne misli. Oplašila ga je mladeničeva dejavnost, ki se ni ustavljala pred ničemer in je nič ni moglo znesti. Težko jo je trpel, čuteč, da je ne more ne obrzdati ne ustaviti. Des Fossés se je v Parizu tri leta učil turško in je držno in naravnost ogovoril vsakogar. (Turški jezik zna, kakor se ga uče v kolegiju Ludovika Velikega v Parizu, ne zna pa tistega, ki ga govore Turki v Bosni, je pisal Daville.) Čeprav mu ni vedno uspelo, da bi povedal, kar je hotel, je vsekakor privlačil ljudi s svojim širokim nasmehom in svetlimi očmi. Z njim so se pogovarjali fratri, ki so se Davilla izogibali, in mrki, nezaupljivi jeromonah; samo

travniški begi so ostali trmasto nedostopni. Pa tudi čaršija ni mogla ostati mirnodušna pred »mladim konzulom«.

Des Fossés nikoli ni opustil nobenega tržnega dne in je vselej obhodil ves trg. Spraševal je o cenah, si ogledoval blago in pisal imena in nazive. Ljudje so se zbirali okoli tega tujca, oblečenega alafanga*, in gledali, kako preskuša kakšno rešeto ali pozornost ogleduje razložene svedre in dleta. »Mladi konzul« je dolgo gledal, kako kmet kupuje koso, kako ji pazljivo otipava rezilo s trdim palcem leve roke, kako potem dolgo trka s koso po kamnitem pragu in napeto posluša njen zvok, kako naposled zamíži na eno oko in gleda po dolgem po kosi, kakor da meri z njo ter ocenjuje njeno ostrino in kov. Pristopal je h kmetičam, čvrstim ostarelim ženskam, in jih spraševal po ceni volne, ki je ležala pred njimi v kozjih vrečah in dišala po staji. Ko je zagledala tujca pred seboj, je bila ženica najprej v zadregi, češ gospod se samo šali. Naposled je na kvazovo prigovarjanje povedala ceno in se rotila, da je volna »mehka kakor duša«, samo da jo opereš. Povpraševal je po imenih žit in semen, preskušal jedrino in debelost zrnja. Zanimalo ga je, kakšna so, kako in iz kakšnega lesa se izdelujejo razna toporišča in ročaji za sekire, motike, kopače in drugo orodje.

»Mladi konzul« je spoznal vse najvažnejše osebnosti na trgu: Ibrahim ago, kantardžijo,** telala** Hamza in čaršijskega bebca »norea Švaba«.

Ibrahim aga je bil suh, visok in v dve gube sklonjen starec s sivo brado, strog in dostojanstven. Nekoč je bil premožen in je sam imel v zakupu občinsko tehtnico.

* Po francosko.

** Kantardžija — tehničar.

** Telal — oklicevatelj, birič.

(Se nadaljuje)

Davčne skrivnosti

Že dolgo se zaman trudim, da bi odkril skrivnosti francoske birokracije. Vedno znova se čudim, kako težko je v borbi proti njej vendar doseči kakšen uspeh.

Pred nekaj meseci sem prejel od nekega oddelka francoske davčne uprave sporočilo, da sem prekršil francosko ustavo in Napoleonov zakon šlevilka ta in ta, ker plačujem svoje davke pri tem in tem uradu, v resnici pa bi jih moral plačevati čisto nekje drugje.

Takoj sem sedel in napisal, da mi je zelo žal, ker sem poslal svoje davke napačnemu uradu, ker pa je ta urad denar sprejel in ker se po mojem mnenju tako steka ves denar v en lonec, se mi zadeva ne zdi tako strašna. Če pa sem res storil napako, pa vljudno naprošam naslov, naj mi sporoči, kaj moram storiti, da se napaka popravi.

Ko sem čez nekaj dni pripovedoval o tem svojemu francoskemu odvetniku, sem opazil, da sem napravil veliko napako, ker sem na pismo odgovoril.

„Vi ste norec,“ me je karal odvetnik. „Zdaj so vas dobili na piko. Ti ljudje ne pričakujejo nikoli odgovora na svoje prvo pismo. Ti imajo navado, da pošljejo tri do štiri pismene opomine, preden lahko upajo, da bodo prejeli odgovor.“

„Ne razumem, v čem je razlika!“

„Dobro me poslušajte: razlika je v tem, da bi bila davčna uprava dobesedno preplavljena z delom in bi zanjo bilo konec lepega življenja, če bi vsakdo takoj odgovoril. Davkarija bi vam rada poslala še eno pismo, v katerem bi se pritožila, ker na prvo pismo niste odgovorili. S tem, da ste na prvo pismo takoj odgovorili, ste nasuli peska v davčno mašinerijo. Telefoniral bom tem ljudem in jim sporočil, da ste tujec, ki vsako uradno pismo resno vzame. Morda bodo potem uvidevnejši.“

Čez nekaj tednov sem prejel drugo pismo. V njem so mi napovedali obisk davčnega inšpektorja. Prosili so me, naj jim sporočim, kdaj bi imel čas za razgovor z njim.

Sporočil sem inšpektorju, kdaj mi je njegov obisk najljubši, in sem nekoliko neravno čakal na njegov prihod. Slednjič je

prišel z veliko aktovko, polno formularjev. Napravil je name izredno prijeten vtis. Očividno se je dolgo pripravljaj na svoj govor, v katerem mi je sporočil, da mu je neprijetno, ker me nadleguje, ampak zakon je zakon, država pa je država.

„Popolnoma prav imate,“ sem ga prekinil. „Koliko vam dolgujem?“

V istem hipu sem čital na njegovem obrazu preplah, nato pa ogorčenje.

„Ali ne nameravate vložiti priziva?“ me je vprašal.

„Ne. Natanko toliko želim plačati, kolikor sem dolžan.“

„Ampak, ampak...“ je dejal zmeden, „vsi novinarji se pritožujejo. Vsi so prepričani, da so davki zanje previsoki.“

„Meni pa se zdijo davki čisto pravični,“ sem dejal. „Sicer nisem nikoli prečital nobenega zakona, ampak kljub temu se proti njim ne nameravam boriti.“

„Razmislite vendar, prosim. Če bi se vi protivil in če bi vam mi vendar poslali odločbo o odmeri, bi lahko vložili priziv pri davčni komisiji. Če tu ne uspete, se lahko pritožite na davčno sodišče in slednjič lahko vso zadevo postavite pred parlament.“

„Ne, hvala. Ne želim imeti opravka s francoskimi sodišči.“

„Mister Buchwald, zakaj me nočete razumeti? Vi ste Američan, ki živi v Franciji. Zato je vsekakor mogoče, da ne boste več v Franciji, ko bo zadeva prišla pred sodišče. Zakaj torej nočete vložiti priziva kakor vsak drug in nam ne nehati delati težav?“

„Res mi je žal, ampak jaz želim svoje davke plačati.“

Inšpektor je jezno segel po svojih formulirjih.

„No, prav,“ je dejal, „kje je rojena vaša žena?“

„Ne razumem,“ sem vprašal, „kaj ima to opraviti z zadevo?“

„Ali boste zdaj vložili priziv?“ me je vprašal in v očeh se mu je zasvetil žarek upanja.

„Ne! Rojena je v Pennsylvaniji!“ sem zavpil.

Porabil je celo uro, da je izpolnil vse svoje formularje. Nato je ves obupan vstal.

„Sporočili vam bomo, koliko ste nam dolžni. Ampak, po pravici povedano, sem zelo razočaran nad vami, mister Buchwald. Upal sem, da mi bo vaša zadeva dala dela za šest mesecev. Že samo dejstvo, da ste tujec, bi mi dalo dela za tri mesece. In če bi se potem še pritožili, bi zadeva šla od instance do instance in bi bila rešena morda šele čez poldruge leto.“

„Zelo mi je žal,“ sem samo odgovoril.

Majaje z glavo je odšel. Na pragu se je še enkrat obrnil in dejal: „Ampak edina stvar, ki je pri najboljši volji ne morem razumeti, je tale: če resnično ne nameravate vložiti nobenega priziva mister Buchwald, zakaj pa ste na naše prvo pismo takoj odgovorili?“

Štefanija Grodzienska:

Veličastno dejanje

Vsa Varšava je navdušena. Mlad človek, ki se imenuje Tomáš Kotek, je odstopil svoj prostor v tramvaju neki starki.

Brž ko sem zaslišala to novico, sem se odpravila z reportersko beležnico v stanovanje Tomaša Koteka. Že od daleč sem opazila, kje stanuje. S težavo sem se prebila skozi kordon policije, ki je vzdrževala red. V posebnem uradu za dovolilnice sem dobila dovoljenje za vstop šele za naslednji dan, ker so za ta dan že izdali vse dovolilnice tujim delegacijam.

Zarana drugega dne sem bila tam in po nekaj urah čakanja sem se srečno prerinila do samega Koteka. Ko so se mi oči privadile na ščemečo svetlobo reflektorjev in fotografskih bliskov, sem zagledala pred seboj nenavadnega državljana. Opazila sem čisto navadnega mladega človeka, kakršnih je na tisoče. Ko sem si ga pa nekoliko natančneje ogledala, sem opazila veličastno plemenitost, ki je žarela iz njegovega obličja.

Ko me je opazil, je heroj vzdihnil:

— Oh, zopet se pričinja znova...

— Kako ste se odločili za ta podvig? — sem vprašala bojazljivo.

— Povedal vam bom na kratko. Tisto jutro sem se prebudil s čudnim občutkom, da moram napraviti nekaj lepega. Dejaj sem si: »Tomaš Kotek, stori nekaj, kar te bo za večne čase vpisalo v zgodovino človeštva!« Nato sem stopil iz hiše trdno odločen, da se ne vrnem prej, dokler ne izpolnim svoje zaobljube. Oh, kako sem si želel, da bi kakšen otrok stekel

UTRINKI

Kjer gospodar v vsak kot pogleda, ni treba boljšega reda.

Če se hočeš koga znebiti, posodi mu denar.

Praznemu žolodcu je vsak favor težak.

Ne goni konja z bičem, marveč z ovsem.

Petelin ima raje oves kot bisere.

Na svetu ni slih oči.

pod avto, jaz bi ga pa v zadnjem trenutku rešil! In tako sem stal, dokler ni prišel tramvaj...

— Kateri tramvaj?

— Tega ne bom nikoli pozabil. Bila je osmica, — je dejal Tomáš Kotek, nato pa se mu je zaletelo. Ko si je čez nekaj trenutkov zopet odpomogel, je nadaljeval:

— ... Ko sem vstopil v tramvaj, sem opazil prazen prostor. Po krajiši borbi z nekaj vrstniki mi je uspelo, da sem ga zasedel. V tistem trenutku sem opazil, da stoji ob meni neka starka...

Vsem poslušalcem je zastal dih. Kotek je nadaljeval, kakor da govori samemu sebi:

— Ne bi se zmenil za ta vsakdanji pojav, če mi ne bi neki notranji glas, ki se je oglasil tukaj, kjer je gumb, dejal: »Veliko delo bočes napraviti, tu pred teboj pa stoji starka...« Kar se je nato zgodilo, je bilo kakor v snu... Sam ne vem, kako je prišlo do tega... Oprostite, težko govorim od vznemirjenja...

Obrisal si je nos in se napil vode. V sobi je vladala smrtina tišina. Prenehalo je škripanje fotografjskih aparatov in škripanje peres.

— In tedaj... — je dejal čisto tiho, — sem ji odstopil svoj prostor.

— Kako se je to zgodilo? — sem ga vprašala s prav tako tihim glasom.

— Vstal sem in rekel: »Sedite, gospa!« Dve solzi sta mi polzeli po licih. Čez nekaj trenutkov pa me je nehala biti sram svoje slabosti. V sobi se je zaslišal glasen jok. Moški so na glas ihteli.

za oddih in razvedrilo

Tega še hudič in O'Flaherty ne bi zmogla; že ta dva ne,« mi je rekel stari voznik, ko sem mu povedal, da moram biti pred deseto v Galwayu. »Ja, človek božji, tega ne bi zmogli, ko bi imeli dirkača! Nocoj vlaka ne boste ujeli, mi lahko verjamete na besedo!«

Lilo je v potokih in zahodni veter je v močnih sunkih pritiskal z morja. Koder so bila za cesto drevesa, je veter turobno prepeval v njihovih golih vejah. Nekje na nebu je visela polna luna. Bil sem moker do kože, utrujen, vsega naveličan in lačen. Tudi voznik se ni počutil nič bolje, konj pa toliko, da je še vlekloga za seboj in dvigal ter spuščal glavo ko navit konjiček. Veter je tulil, da je bilo slišati kakor peklenška godba. Na lepem pa se je konj ustavil. Voznik pa se še zmenil ni za moje besede. Najbrž je bil že nešteto krat slišal podobno govorjenje. Vsekakor je v svojem koraku capljaj dalje in ni sedel na voz, dokler nisva imela za seboj kar nekaj milj mokre, blatne in strapaste ceste.

Potem je sedel med vetrom in meno in kdaj pa kdaj sem zaslišal, kako je nekaj zamrmral. Besedo »hudič« sem slišal največkrat, včasih pa sem pestregel tudi »hudič in O'Flaherty«. Čeravno sem klel tudi sam med zobmi, mi je voznikovo mrmanje vendarle vzbudilo zanimanje. »O'Flaherty!« Kdo je ta O'Flaherty in kaj ima opraviti s hudičem? V mislih sem preletel vse zgodbe, kar sem jih bil kdaj slišal o hudičih, ki so si bili nadelji človeško podobo. Je bil O'Flaherty tak hudič v človeški podobi? Kje je živel? Kdaj? Kakšen je bil videti? Je pustil kaj otrok? So bili podobni očetu, deti? Je zaplodil, ali materi, ki jih je nosila? Nebo se je nekoliko zjasnilo. Torej so imeli astronomi le prav. Pokazala se je luna. Voznik je bil že nekaj časa slem molčal.

»Tamlle vrh čeri je živel,« je iznenada dejal. Zdrznil sem se.

»Kdo?« sem rekel. »Hudič, a?«

»Ne, pač pa njegov dedič. O'Flaherty Dubh.«

Vprašal sem ga to in ono in kmalu se je sprostil.

»Tamlle gori je živel,« je rekel, »dokler ni prišel navsezadnje hudič ponj. Bil je posestnik, pa je vendar dolgoval na stotine funtov po vsej deželi. Sto vragov! Nekaj tisočakov letnega dohodka je imel, pa jih je tudi znal pognati! Dirkači, karte, psi, pojedine in popivanje, godba in rajanje noč in dan. Pa ženske — ja, o tem pa sploh ni, da bi govoril! Vsa dežela se je zgražala. Pa še kako se je zgražala!«

Voznik si je prižgal pipo; prižgal sem si jo tudi jaz, pa ne brez težav. Možak je bil očitno voljan nadaljevati zgodbo.

»Če je bil poročen, ste vprašali?« mi je rekel v odgovor. »Vam še nisem povedal, da je bil? Ni jih imel še dosti čez dvajset, ko se je oženil

PADRAIC O'CONAIRE

Hudič in O'Flaherty

z neko grofovsko hčerjo iz Munsterja — prijazno, usmiljeno, očarljivo žensko; toda kje na svetu se bo našla ženska, da bi živela v isti hiši s človekom, ki ima ženo v vsaki vasj od tukaj do Dublin? Ko je rodila petega sina, se je morala vrniti v Munster. Kajti otrok ni bil še niti krščen, ko se je neko noč sedem voz ustavilo pred njenimi vrati. O'Flaherty je bil v prvem. Vsi veseljaki — moški in ženske — so ga imeli pošteno pod kapo in so peli nemarne pesmi. Skušala jim je ubraniti, da bi vstopili, pa so vdrli vrata. Potem so jo zaprlji v sobo pod streho, spodaj pa je zavladal pekel. Ljudje so pravili, da ji je tisto noč počilo srce. Šla je od močila, toda z njo je šel ljudski blagoslov. Ja, če ni bila to resnica.

Rekel sem vam že, da je odpeljala tudi sinove, pa jih je spet vzela, ko je vložil tožbo zoper njo. Ni jih vzgojil dobro ne pobožno in ne spodobno. Nikoli niso hodili v šolo, in tisto, česar jih je naučil oče — no, lepo reč so imeli od tega! Če je oče ubil človeka brez vzroka in razloga, so ga hvalili in govorili, da tako junaštvo še ni bilo storjeno na Irskem.

To vam je bila groza, kadar je teh pet mladeničev besnelo skozi deželo, da sta tretpetala človek in žival! Na lastne oči sem videl, kako je v Galwayu visel eden izmed njih — Redmond so ga klicali. Lastnega brata je umoril, pa vse zaradi ženske!

Ostalo pa mu jih je še vedno devet, sinov in hčera. Pa da ne boste mislili, da se je bila žena vrnila k njemu! Oh, to pa ne! Drugo si je dobil — čigava je že bila? Saj je vseeno. Z njo je imel še tri sinove in dve hčeri. Pa kaj bi človek besede tratil! Ljudje morda še ne bi nič rekli, če ne bi bil O'Flaherty tudi drugače slab človek. Nikoli ni dal vbogajme, ostanke svojih nočnih gostij pa je razdelil psom, ne pa siromakom. Oče mi je povedal, da je neko jutro ravno zapeljal z vozom mimo in videl, kako so se psi in reveži tepli za te

ostanke. Gledal pa je tudi O'Flaherty in videti je bilo da ga je prizor močno zabaval. Oče ga je počil za uho, in da ni bil oni pijan, je ne bi odnesel samo z enim mesecem zapora.«

Mesto je bilo že blizu.

»Kako je pa končal?« sem vprašal.

»Ja, to je pa res težko za trdno reči,« mi je odvrnil, »kajti o tej zgodbi kroži več inačic, toda moja je pravilna, če je resnica, kar mi je povedal birič Veliki Jack. Kot sem že rekel, je bil O'Flaherty dolžan na tisoče funtov po deželi, in tiste čase je veljal zakon, po katerem je mogla sodnija zaseči truplo človeka, ki je umrl v dolgovich. O'Flaherty je zbolel. Ni bil doma, ko ga je zadela kap, marveč je s sinovi lovil v gričevju. Zanesli so ga v koč, iz katere je bil nekaj let poprej pognal stanovanje, in kmalu zatem je umrl. Sinovi so mu naredili krsto, da bi ga v njej odpeljali domov, in ga bridko objokovali; in vtem je nekdo vstopil — na videz lovec, v resnici pa birič in tudi njegovji pomagači niso bili daleč. Mladeničem je izrazil sožalje in jim dal potegniti iz steklenice, ki jo je imel v žepu. Zaspali so.

Noč je bila grozna — taka kot današnja. Pet mladeničev je spalo na tleh, starec pa je trd in mrzel ležal v krsti. Štirje drugi so se pripravljali da odnesejo truplo. Svetili sta jim sveči, ki sta tičali v grlih steklenic. Zgrabili so za krsto, jo dvignili in si jo zadegli na rame. Tedaj pa je po strehi zabobnel grom in veter se je dvignil. Vrata so se zamajala, luč je ugasnila. Biriče je streslo. Eden izmed mladeničev se je zganil in zavezal.

»Joj — saj je še živ! Živ je,« je rekel eden od biričev.

Krsto so odložili na tla. Bili so otrli od groze. Znova so prižgali sveče in potegnili iz steklenice.

»Bolje, da počakamo; morda se bo noč kaj zjasnila,« se je oglasil star birič.

Privolili so; vsi štirje so posedli na tla okoli trupa in steklenica je romala iz rok v roke. Nekdo je potegnil karte na dan in začeli so igrati.

Noč se je umirila. Nikjer ni bilo najrahlejšega glasu; samo mladeniči so sopli v težkem snu in karte so tolkle po pokrovu krste. Naposled so postali tudi biriči zaspani in so drug za drugim zadremali. V grlih steklenic vrh krste sta še vedno goreli sveči. Eden od biričev je zganil z roko, karte so se vse raztresle po tleh, vse razen ene — tiste, ki ji pravimo »hudičeva« — in ta je ležala grozeča in sijoča, kakršna se jim je videla, prav nad srcem trupla. Birič je spet premaknil roko. To pot je zadel ob karto, karta je zadela ob steklenico in preuknula sta se sveča in steklenica. Čudna, brezoblična senca je švignila po beli steni. Tla okoli krste so bila nastlana z dračjem in suho travo in kočja je bila hipoma v plamenih. Biriči so pobegnili. Tudi O'Flahertyjevi sinovi so odnesli celo kožo, razen enega, ki je skušal rešiti očetoovo truplo. Tisti je živ zgorel; zgorelo je truplo in kočja. Toda ljudje niso nikdar verjeli, da bi bil končal O'Flaherty na ta način. Stari, zogleneli zidovi kočje pa še danes pričajo, da je prišel hudič sam po svojega dediča.«

Tedaj sva zapeljala v Galway.

»Kje boste pa nocoj spali?« me je vprašal voznik.

»Nocoj najbrž ne bom nič spal,« sem rekel in res nisem.

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
 Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnasika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinja — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 23. 6.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naši hišni vrt — 8.15 Celovski komorni orkester — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Roman — 15.50 Za filateliste — 16.00 „Poznaš Karaško“ — 16.30 Za delavno ženo — 17.10 Priljubljene melodije — 18.25 Za prijateljke zborovske glasbe — 20.15 „Elektra“, tragedija.

Nedelja, 24. 6.: 6.55 Sport — 8.05 Oddaja za kmete — 9.05 Orkestrski koncert — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Glasba ob pelih — 17.45 Sport — 18.00 Zabavna glasba — 18.45 Godba na pihala — 20.10 Kultura in civilizacija Islama v srednjem veku — 21.10 Festival folklorne ob Vrbskem jezeru.

Ponedeljek, 25. 6.: 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Evropski pogovori 1962 — 20.15 Pravica kazni in šport — 20.30 Od znamenke do slona, za filateliste — 21.00 Ljudske pesmi — 21.15 Koroška Lovska ura.

Torek, 26. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 14.45 Kulturne vesti — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.00 Plesna glasba — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 Pester večerni spred.

Sreda, 27. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Koncertna ura — 13.30 Majhna melodija — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljam vam — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ljudske pesmi — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Dunajski slavnostni tedni 1962: Schubertov koncert.

Četrtek, 28. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Posebej za vas — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Ljudske pesmi — 18.20 Oddaja za delavce — 19.00 Za oddih — 20.15 Sto let planinskega društva — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 29. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Koncertna ura — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Koncert — 18.00 Ljudske pesmi in plesi — 18.15 Pestro metano — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Halo! Tenagerjil — 21.00 Znani dirigenti.

II. PROGRAM

Sobota, 23. 6.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Pet minut agrarne politike — 15.15 Potovanje na Antilje — 16.15 Non stop-glasba — 17.10 Nemške arije — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Veseli poletni sobotni večer — 23.10 Operni koncert.

Nedelja, 24. 6.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.10 Dobra razpoloženja v nedeljo zjutraj — 11.00 Dunajski slavnostni tedni 1962 — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Melodije iz opere „Grafica Marica“ — 15.00 Domovina Avstrija — 16.00 Glasba na tekočem traku — 18.00 Majhen koncert — 19.10 Teden dni svelečnih dagojanj — 19.30 Lepi glasovi, lepe viže — 20.30 Dunajski slavnostni tedni 1962.

Ponedeljek, 25. 6.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 10.00 Non stop-glasba — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.30 Za prijateljke opernih melodij — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za ženo — 18.00 Vzhod — Zahod — 19.30 Dunajski slavnostni tedni 1962 — 22.15 Tisoč taktov plesne glasbe.

Torek, 26. 6.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Vesela igranja — 10.10 Non stop-glasba — 11.00 Popoldanski koncert — 13.30 Znani orkestri — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.15 Ameriška civilizacija — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.10 Kulturne vesti — 18.10 Samo zate — 20.00 Operni koncert.

Sreda, 27. 6.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 10.00 Non stop-glasba — 11.00 Za ljubitelje težke glasbe — 13.30 Za prijateljke opernih melodij — 14.45 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 „Večeževalka“ — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.25 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Domači zdravniki — 18.00 Glasba za delopust — 19.30 Štirje proti štirim — 20.00 Vsaka stvar ima dva strani — 20.40 Zabavna oddaja — 21.10 Themse-Donava.

Četrtek, 28. 6.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Glasba na tekočem traku — 10.00 Non stop-glasba — 11.00 Glasba Josepha Haydna — 13.30 Orkestrski koncert — 14.10 Znani orkestri — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za ženo — 18.00 Zabavna glasba — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Pozor! Sneomanjel — 21.00 Glasbeniki in nova glasba.

Petek, 29. 6.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 10.00 Non stop-glasba — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijateljke opernih melodij — 15.00 Non stop-glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba za delopust — 19.30 Radijska igra — 21.25 Tretje znamenje.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Ponedeljek, 25. 6.: 14.15 Poročila, objave. Pregled spreda. — Z narodno pesmijo po Jugoslaviji. — 18.00 Pismi izpod Obirja.

Torek, 26. 6.: 14.15 Poročila, objave — Koroške pesmi in viže.

Sreda, 27. 6.: 14.15 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijateljski družbi.

Četrtek, 28. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Dr. Ivan Grafenauer: Slovensko-hrvaška ljudska pesem „Marija in bradnik“ in njen razvoj.

Petek, 29. 6.: 14.15 Poročila, objave — Ta In ono.

Sobota, 30. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Za našo vas.

Nedelja, 1. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 23. 6.: 8.05 Pošlarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.35 Paberki iz starejše slovenske glasbe — 8.55 Počitniško poplovanje od strani do strani — 9.10 Zabavni kaleidoskop — 9.45 Petnajst minut s Kmečko godbo — 10.15 Od tod in ondat — 11.00 Peli so na radijskih koncertih — 11.30 Z zabavno glasbo v dobro voljo — 12.05 Nekaj popevcic — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.40 Trije Rožančevi in trije Prelovčevi zbori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Zbor in orkester Gordon Jenkins — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.30 Pajeta Jelka Cvetičar in Rafko Irgolič — 18.45 Okno v svet — 19.05 Domače viže se vrstijo brez odmora — 20.00 Za prijeten konec tedna — 20.20 Radijska komedija „Trije možje v čolnu“ — 21. Za prijeten konec tedna II.

Nedelja, 24. 6.: 6.00 Izletnikom na pot — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.35 Iz albuma skladb za otroke — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.45 Pri skladatelju Šivcu — 10.00 Še pomnite tovariši... — 10.30 Promenadni koncert orkestra RTV Ljubljana — 11.50 Deset minut glasbe za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Valčkova parada Borisa Kovačiča — 14.15 Voščila — 15.15 Razigrane strune — 15.30 Haydn in Beethoven — 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne — 17.05 Sport — 19.05 Nedeljska panorama — 20.00 Vaša pesem — vaša melodija — 20.50 Športna poročila — 21.00 Predstavljam vam dva angleška operna pevca.

Ponedeljek, 25. 6.: 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Arije iz Figarove svatbe — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Veliko glasbe — malo instrumentov — 10.15 Od tod in ondat — 11.30 Lepe melodije — 12.05 Slovenske narodne ob spremljavi harmonike — 12.25 Iz jugoslovanske solistične glasbe — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.20 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Arije skozi stoletja — 18.10 Zabavna glasba jugoslovanskih skladateljev — 20.00 Jugotonov juke-box — 20.15 Pojoči mozaik — 21.00 Razgledi po sodobni glasbeni literaturi.

Torek, 26. 6.: 8.05 Zbori iz domačih lagov — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 9.10 Koncert in suita — 9.45 Popevčice v narodnem tonu — 10.15 Od tod in ondat — 11.00 Škerjančeve skladbe v pisanih zasedbah — 11.55 Veseli zvoki — 12.05 Gorenjski vokalni kvintet — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.20 Operne uverture — 15.30 V terek nasvidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz slovenske simfonične glasbe — 18.10 Domači napravi izpad zelenega Pohorja — 18.25 Z lokom po strunah — 18.45 S knjižnega irga — 20.00 Srečanje s Schubertom — 20.30 Radijska igra „Tuja žena“ — 21.31 Mali klub ljubiteljev popevk.

Sreda, 27. 6.: 8.05 Pisona orkestralna galerija — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.15 Od tod in ondat — 11.15 Človek in zdravje — 11.25 Še vedno jih radi poslušamo — 12.05 Veseli plantarji igrajo in pojo — 12.25 Bolezni intermezzo — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.35 Iz zgodnjih oper Maestra Verdija — 15.40 Stari in novi posnetki Lajovca — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Šoferjem na pot — 18.10 Favn in njegova flavta — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Zabavni koncert — 20.00 Z daline v planine.

Četrtek, 28. 6.: 8.30 Zabavni kaleidoskop — 8.55 Počitniško poplovanje od strani do strani — 9.10 Vesele počitnice — 10.15 Od tod in ondat — 11.30 S popevkami po Evropi — 12.05 Narodne pesmi iz Bosne — 12.25 Spominski listi — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.20 Gostje iz opere v našem studiju — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.10 Turistična oddaja — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Mali zabavni cocktail — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 29. 6.: 8.05 Melodije in smeh — 8.30 Zabavni kaleidoskop — 9.45 Zborovske skladbe Antona Hajdrnja — 10.15 Od tod in ondat — 12.05 Kvintet Zadovoljni Kranjci — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.35 Po naši zemlji... — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Solist tega tedna — 17.40 Plesna glasba — 19.05 Zabavni ansambli v plesnem ritmu — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Schubertovi, Mendelssohnovi in Schumannovi zbori — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sak.

Sobota, 23. 6.: 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke — 15.30 „Hiša ob reki“, igra — 18.30 Jazz panorama — 19.00 Sestanek s poslušavkami — 20.00 Sport — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „Ljubljanski zvon“.

Nedelja, 24. 6.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenske zborovske skladbe — 11.30 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... — 14.45 Veseli Dalinski tria — 16.00 Popoldanski koncert — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 18.30 Goriški obiski: „Doberdob“ — 21.00 Ljudska opravila in opasila: „Sijaj, sijaj sončece“.

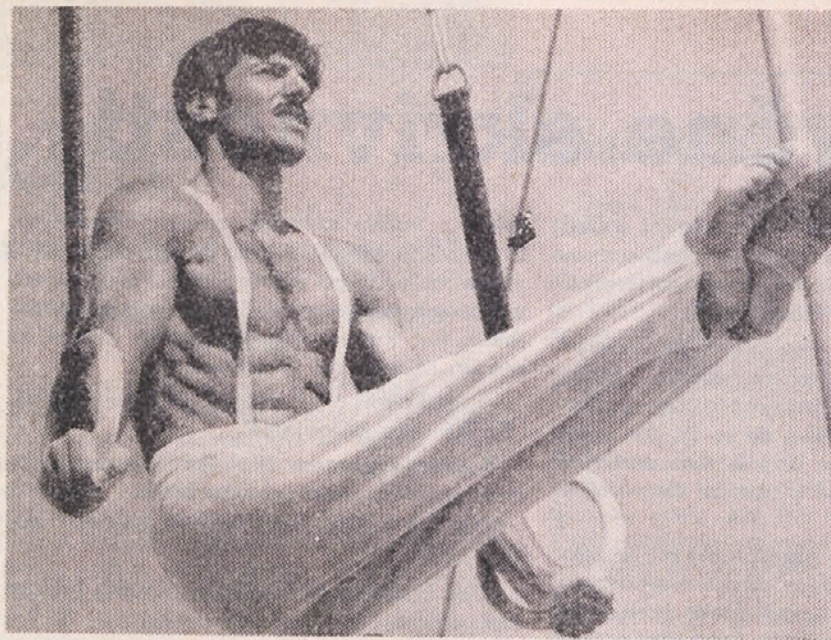
Ponedeljek, 25. 6.: 18.30 Glasba 18. stoletja — 19.00 Znanost in tehnika — 20.30 „Otello“, opera.

Torek, 26. 6.: 18.00 Radijska univerza: Zakaj smo podobni svojim roditeljem — 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Drame in epopeje našega stoletja.

Sreda, 27. 6.: 18.30 Italijanski operni pevci — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Milanski prodajalci“, igra.

Četrtek, 28. 6.: 18.00 Radijska univerza — 18.30 Mladi solisti — 19.00 Lepo pisanje — 20.30 Simfonični koncert.

Petek, 29. 6.: 8.30 Slovenski narodni motivi — 11.20 Oddaja za najmlajše — 14.40 Vokalni duet z ansamblom „Beneški fanje“ — 15.00 „Ljubo češnjevo drevo“, idila — 17.00 Tržaškemu skladatelju Vasliju Mirku v spomin — 19.00 Šola in vzgoja — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Novela 19. stoletja.

V začetku julija bo športni svet uprl oči v Prago, kjer se bodo pomerili najboljši svetovni telovadci. Sodeloval bo tudi evropski prvak — Ljubljčan Miro Cerar, ki se je že skrbno pripravil za to veliko preizkušnjo. Na sliki je najboljši svetovni telovadec na krogih — Rus Azarjan.

Po svetovnem prvenstvu: **Brazilija spet na nogometnem prestolu** 2. Češkoslovaška, 3. Čile, 4. Jugoslavija

V tekmi za tretje mesto sta se sestali zastopstva Čila in Jugoslavije. Ob velikem navdušenju gledalcev je domačinom uspelo v zadnji minuti tekme doseči edini in zmagovalni gol, ki jim je prisodil tretje mesto.

Finalna tekma med Brazilijo in Češkoslovaško ni nudila kvalitetnega nogometa, kot so ga pričakovali desettisoči gledalcev. Ob koncu tekme je Brazilijsanec z nekaj srečnimi potezami uspelo doseči 2 gola in s tem zmago v razmerju 3 : 1.

BRAZILIJA je uspešno branila naslov svetovnega prvaka, vendar še zdaleč ni prikazala tako dovršene igre kot pred štirimi leti. Kljub temu pa je najvišji naslov osvojila zasluženo. ČEHOSLOVAKI, ki so prispeli v Čile brez hrupa in slavospevov svojim igralcem, so presenetljivo z zrelo igro in zasluženom prodrli do polfinala, kjer so z mnogo sreče premagali Jugoslavijo. Vrednost njihovega nogometa je že lani z zmago na veleturnirju v New Yorku potrdila Dukla iz Prage. ČILE je enajstotica brez odličnih posameznikov, ki se je okoristila s prednostjo domačega igrišča ter z mnogo športne sreče doseglja tretje mesto. Najmlajša ekipa od 16-letnih udeležencev — JUGOSLAVIJA — je presenetila s tehnično odlično igro, vendar jo je, kot navadno, tudi tokrat spremljala smola v obeh odločilnih tekmah, v katerih so prispevali svoje tudi sodniki. Enajstotica bo po pričakovanjih strokovnjakov doživela svoj višek v štirih letih na svetovnem prvenstvu v Londonu.

Odlično znanje je pokazala tudi prenovljena ekipa Madžarske, ki se bo v nedeljo v dunajskem Pratru pomerila z avstrijsko reprezentanco. Madžare je izločila ČSSR z zelo osporavanim golom. Tudi izpad Sovjetske zveze je pomenil veliko senzacijo, toda Rusi že obljublajo „maščevanje“ v letošnjih borbah za naslov evropskega prvaka, katerega branijo.

BOKS

KAC : ŽTAK LJUBLJANA 8 : 8

Srečanje obeh klubskih ekip se je zaključilo za Celovčane izredno laskavo, namreč z neodločenim rezultatom. Domačine so okrepi trije gostje iz Linza, v ekipi Ljubljčanov pa sta nastopala Mariborčan Vojnovič in slovenski prvak Žurman, od katerih je posebno zadnji z zares odličnim tehničnim boksom navdušil izbirčno, tokrat številno celovško publiko. Na lanskoletnem dvoboju v Celovcu so zmagali Ljubljčanini z 11 : 9.

Ta teden vam priporočamo!

- Andrej Skulj: **DELOVNI KOLEDAR ZA VRT IN SADOVNIJAK** 20 str. br. ilustr. 3 šil.
- Franc Pengov: **PODOBE IZ NARAVE**, 128 str. br. ilustr. 3 šil.
- **ZDRAVILNA ZELIŠČA**, 64 str. br. 3 šil.
- Ing. Mirko Šušteršič: **NEGA BUKOVJA IN JELOVJA**, 52 str. br. 3 šil.
- Dr. Maks Wraber: **GOJENJE GOZDOV**, 68 str. br. ilustr. 5 šil.
- Anton Fakin: **IZ ŽIVLJENJA RASTLIN** 96 str. br. ilustr. 7 šil.
- Anton Polenc: **KAKO SO NASTALA ŽIVA BITJA** 208 str. br. ilustr. 7 šil.
- Ing. Fr. Janežič: **BOLEZNI IN ZAJEDAVCI NA VRTNINAH** pl. 188 str. ilustr. 9 šil.
- Ferdinand Seidl: **RASTLINSTVO NAŠIH ALP**, 244 str. pl. 12 šil.
- Svetozar Ilesič: **GOSPODARSKA GEOGRAFIJA SVETA** 412 str. ppl. ilustr. in zemljevidi 23 šil.
- Fersman-Žurga: **IZ ŽIVLJENJA KAMNOV**, 232 str. pl. ilustr. 32 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse